sterk naar de toekomst

Bestuursverslag Stichting Munio 28.14

Dokter van Stratenweg 15, 4205 LA Gorinchem
Werkgeversnummer 21663

Digitaal ondertekend met Hix door
J. (Johan) Berkouwer RA MSc
op 13-06-2024 15:20
vanaf IP x.x.x.52

VAN REE ACCOUNTANTS

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 4
2. Verplichte thema's vanuit wet- en regelgeving 5
2.1 Treasurybeleid 5
2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft 5
2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk 5
2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten 5
3. Visie en besturing 6
3.1 Visie 6
3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie) 6
3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten 6
3.2.1 Juridische structuur 7
3.2.2 Interne organisatiestructuur 7
3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid 9
3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact 19
3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen' 19
3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn gesloten en van de verbonden partijen 19
3.2.7. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden 19
3.2.8. Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde 20
(neven)functies 20
3.3. Naleving branchecode 20
3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance 20
3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt 20
3.3.3. Vermelding van afwijking van de code goed bestuur 20
3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld 20
3.4 Verslag toezichthoudend bestuur 21
3.4.1 Verantwoording op grond van de code voor goed bestuur 21
3.5 Omgeving 23
3.5.1 Afhandeling van klachten 23
3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. internationalisering 23
3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering 23
4. Risicomanagement 24
4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden 24
4.2 Risicoprofiel 27
5. Bedrijfsvoering 28

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis 28
5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar 28
5.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkering na ontslag 28
5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar 28
5.1.5 Analyse balanspositie 28
5.1.6 Verantwoording besteding overmatige reserves o.b.v. signaleringswaarde 29
5.1.7 Analyse financieel resultaat 30
5.1.8 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen 33
5.1.9 Toelichting op kasstromen en financiering 33
5.1.10 Informatie over financiële instrumenten 34
5.1.11 In control statement 34
5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken 34
5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 34
5.2.2 Onderwijsprestaties 34
5.2.3 Onderwijskundige en onderwijs programmatische zaken 34
5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid 34
5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling 34
5.3 Duurzaamheid 34
5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar 34
6. Toekomstige ontwikkelingen 35
6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein 35
6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs 35
6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek 35
6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg 35
6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel 35
6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting 35
6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen 35
6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid 35
6.2 Continuïteitsparagraaf 36
6.2.1 A.1 Kengetallen 36
6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting 37

In dit jaarverslag wordt aandacht besteed aan de activiteiten in 2023 van Stichting Munio, gevestigd te Gorinchem. Het eerste gedeelte is een inhoudelijk verslag waarin wordt ingegaan op de realisatie van gestelde doelen. Het tweede gedeelte gaat over de financiële verantwoording. Het samenwerkingsverband VO 28.14 omvat de gemeenten Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem en een gedeelte van de gemeenten Altena, Vijfheerenlanden en West-Betuwe.

Jaarrekening

Deze jaarrekening betreft de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 en is opgesteld door Groenendijk Onderwijsadministratie.
Deze jaarrekening is gecontroleerd door Van Ree Accountants vestiging Drechtsteden te Alblasserdam.

Gorinchem, april 2024

Machiel Krielaart
Directeur-bestuurder

2.1 Treasurybeleid

2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft

In dit hoofdstuk komen na een algemene inleiding achtereenvolgens aan de orde: het gevoerde treasurybeleid, de analyse van het financieel resultaat 2023 en de balanspositie per 31 december 2023 (inclusief kengetallen).

Op 30 januari 2023 heeft Munio de begroting voor 2023 vastgesteld.

2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk

Het treasurybeleid is in een statuut vastgelegd. De kern hiervan is dat het samenwerkingsverband als beleid heeft dat zij haar overtollige liquide middelen aanhoudt op een internetspaarrekening bij de Rabobank (NL03RABO3291775996). Het rentepercentage per 11-09-2023 is 1,70% tot en met € 20.000, 1,60% boven € 20.000 en tot en met € 100.000 en 1,50% boven € 100.000. Groenendijk Onderwijsadministratie (GOA) te Sliedrecht is gevolmachtigd voor het beheer.

2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten

Niet van toepassing.

3.1 Visie

3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie)

Visie en missie

Munio geeft binnen de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en een gedeelte van de gemeenten Altena, Vijfheerenlanden en West-Betuwe, samen met de scholen binnen het Voortgezet Onderwijs, uitvoering aan de wet Passend Onderwijs.

Het samenwerkingsverband ondersteunt de scholen bij het creëren van een passende onderwijsplek en het inzetten van de daarbij behorende onderwijsondersteuning voor iedere leerling.

Doelstellingen van de organisatie

Het samenwerkingsverband kent statutair een viertal doelstellingen:

1. Het vormen en in stand houden van een regionaal samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17a tweede lid van de Wet op het voortgezet onderwijs;
2. Het realiseren van een samenhangend geheel van onderwijs en ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen alle aangeslotenen, gericht op een adequate voorbereiding op vervolgonderwijs dan wel startkwalificaties voor de arbeidsmarkt alsmede een volwaardig participeren in de maatschappij;
3. Het realiseren van een situatie waarbij zoveel mogelijk van de in de regio woonachtige leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken;
4. Een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs te verkrijgen voor in de regio woonachtige leerlingen die extra ondersteuning behoeven op in ieder geval orthopedagogisch en orthodidactisch terrein.

Strategie

Binnen het samenwerkingsverband zijn drie teams actief: Team Onderwijs, Team Support en het Expertiseteam.
De leden van het Expertiseteam (Begeleiders Passend Onderwijs) ondersteunen vanuit hun verschillende taken en rollen de scholen. Dat kan zijn op microniveau (bijvoorbeeld adviseren en acteren binnen een casus of vanuit een inhoudelijke portefeuille) of meer op meta-niveau (bijvoorbeeld meedenken en adviseren over, of faciliteren van een stevige zorgstructuur binnen de school).
Het Team Onderwijs geeft invulling aan de onderwijsvoorziening Munio Onderwijs, waar gemiddeld zo'n vijftien tot twintig leerlingen van verschillende scholen uit de regio onderwijs op maat krijgen.
Het Team Support ondersteunt beide teams en de uitvoerend bestuurder bij het uitvoeren van hun taken.

3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten

In het vigerende ondersteuningsplan (2022-2026) staan de volgende speerpunten en doelen omschreven:

1. Op weg naar meer inclusief onderwijs
2. Versterking van doorgaande lijnen
3. Iedere leerling is in beeld, maatwerk voor kwetsbare leerlingen

4. Structurele samenwerking met gemeenten en partners
5. Kwalitatieve impuls onderwijsvoorziening (OPDC)
6. Interne organisatie: samenwerking, communicatie en SWV-organisatie.

3.2.1 Juridische structuur

De rechtspersoon is een stichting met de naam Samenwerkingsverband VO 28.14.
De stichting is opgericht in 2013 en is statutair gevestigd te Gorinchem. De stichting heeft de ANBI-status, RSIN/fiscaal nummer: 853346501. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Gorinchem onder nummer 59162554. Aan de stichting zijn geen nadere partijen verbonden.

Organogram

3.2.2 Interne organisatiestructuur

Munio wordt bestuurd door het bestuur. Binnen dit bestuur is sprake van een functionele scheiding tussen uitvoerend bestuur en toezicht. Zo is er een toezichthoudend bestuursdeel en een uitvoerend bestuursdeel.

Toezichthoudend bestuursdeel

In het toezichthoudend bestuursdeel zijn alle aangeslotenen (de acht schoolbesturen) met elk één bestuurder vertegenwoordigd. Daarnaast is er met ingang van 1 november 2019 een onafhankelijk voorzitter aangesteld. Deze onafhankelijk voorzitter vertegenwoordigt geen van de scholen, maar heeft wel stemrecht. De statuten en de reglementen zijn hierop aangepast.

Het toezichthoudend bestuursdeel heeft niet-uitvoerende, toezichthoudende taken. In de statuten en het bestuurs- en toezichtreglement is de verhouding tussen uitvoerend bestuur en toezicht geregeld, alsmede hoe gehandeld wordt in geval van (mogelijke) tegenstrijdige belangen tussen een individuele bestuurder van een aangeslotene en Munio als geheel.
In het toezichtkader zijn alle toezichtvragen opgenomen, zodat duidelijk is hoe het toezicht wordt vormgegeven.

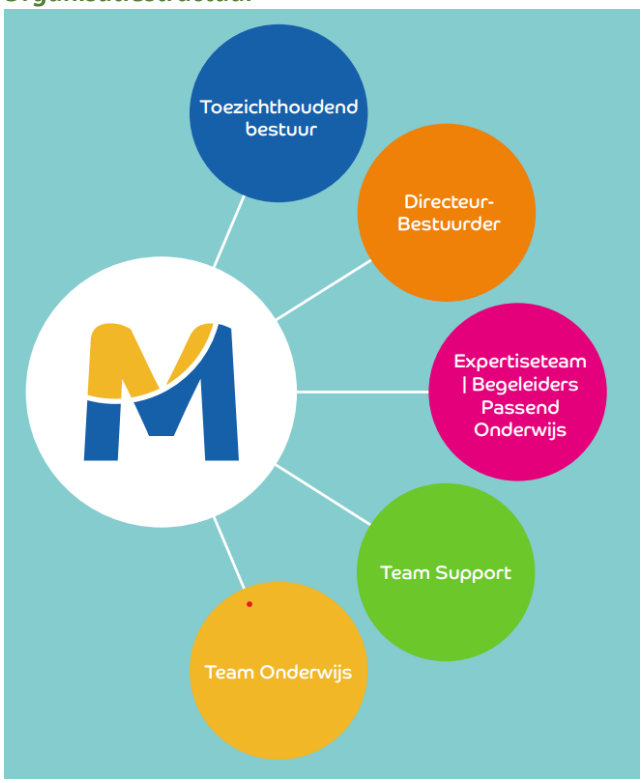
De volgende rechtspersonen hebben met de stichting een aansluitingsovereenkomst getekend:

- LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs;
- De Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio;

- De Stichting Yuverta;
- De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs ‘Willem de Zwijger College’;
- De Stichting Willem van Oranje Scholengroep
- De Stichting Yulius Onderwijs;
- De Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk;
- De Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON).

Bijzondere positie Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs ‘Willem de Zwijger College’
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs ‘Willem de Zwijger College’ heeft twee vestigingen, waarvan de hoofdvestiging in Papendrecht ligt en de nevenvestiging in Hardinxveld-Giessendam. Dit brengt de situatie met zich mee dat beide vestigingen in twee verschillende samenwerkingsverbanden participeerden. Om daar één lijn in te trekken is overeengekomen dat de nevenvestiging in Hardinxveld-Giessendam, die formeel onderdeel is van Munio, participeert in het SWV Noordelijke Drechtsteden. Voor deze dienstverlening maakt Munio jaarlijks een bedrag over aan de Noordelijke Drechtsteden. Dit bedrag is gebaseerd op de leerlingaantallen van de locatie in Hardinxveld-Giessendam en wordt jaarlijks vastgesteld.

Uitvoerend bestuursdeel
De uitvoerende bestuurstaken zijn in handen van één persoon, de uitvoerend bestuurder die tevens directeur is van Munio. Machiel Krielaart is de directeur/uitvoerend bestuurder. Hij heeft een aanstelling van 0,95 fte.
De directeur/uitvoerend bestuurder is eindverantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van het beleid, het opstellen en uitvoeren van het ondersteuningsplan en het financiële beleid en personeelsbeleid.

Organisatiestructuur

3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

De positie van het samenwerkingsverband

In het onderwijsveld neemt het samenwerkingsverband een bijzondere positie in. Scholen zijn als het ware de opdrachtgevers van het samenwerkingsverband, maar daarnaast ook afzonderlijk van elkaar 'afnemers', met elk hun eigen werkwijze en belangen. Dat kan schuren. Daarom is het van groot belang om met elkaar de gemeenschappelijke deler te blijven benoemen, namelijk de zorg voor de leerling. Om dat gezamenlijke belang goed te kunnen dienen, is vertrouwen, samenwerking en solidariteit nodig. Naast het toezichthoudend bestuur is ook het directeurenoverleg daarin van grote waarde. Dat is de plek waar het gesprek gevoerd wordt en waarin we op inhoud komen tot afspraken en oplossingen. Dat vraagt om betrokkenheid en solidariteit van de directeuren.
Daarnaast hebben we ingezet op de samenwerking tussen directeuren, hun zorg/ondersteuningscoördinatoren en de SPO's (Specialisten Passend Onderwijs) van het samenwerkingsverband. Deze driehoek is van groot belang bij het vertalen van de plannen en afspraken naar de praktijk van alledag.
Daarnaast is het samenwerkingsverband steeds meer een factor van betekenis geworden in de overleggen met gemeenten, de Serviceorganisatie Jeugd, stichting Jeugdteams en Leerplicht en fungeert daardoor als een belangrijke schakel tussen gemeenten en het onderwijs.

Aan de hand van de programma's van de begroting 2023 wordt hieronder verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

Programma 1. Stichting Munio

Naast de inzet van middelen, biedt het samenwerkingsverband de scholen ondersteuning door middel van de inzet van Begeleiders Passend Onderwijs. Zij vervullen binnen het samenwerkingsverband verschillende rollen. Daarbij is de rol van de eerdergenoemde Specialist Passend Onderwijs (verder: SPO) een heel wezenlijke.

Iedere SPO is gekoppeld aan een of meerdere scholen. De SPO heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- Heeft zicht op de ondersteuningsstructuur van de school (SOP), draagt bij aan het verder vormgeven van deze structuur en heeft daarbij oog voor de verschillende niveaus van ondersteuning;
- Is de directe schakel tussen school en SWV;
- Neemt deel aan het ZAT;
- Werkt nauw samen met professionals binnen de school;
- Adviseert en denkt, op verzoek van school, mee bij ingewikkelde casuïstiek;
- Verbindt collega-specialist met aanvullende expertise aan de school;
- Is nauw betrokken bij de aanname van nieuwe leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte;
- Stimuleert en ondersteunt scholen om preventief beleid op gebied van Passend Onderwijs te ontwikkelen.

Begeleider langdurig zieke leerlingen

Voor de begeleiding van langdurig zieke leerlingen konden de scholen in 2023 een beroep doen op de ambulant begeleider van het samenwerkingsverband. Omdat het een specifieke doelgroep betreft, en deze doelgroep om een speciale aanpak vraagt, kunnen we niet van scholen verwachten deze expertise standaard in huis te hebben. Daarom biedt het samenwerkingsverband deze expertise aan in de vorm

van een leerlingbegeleider langdurig zieke leerlingen, waar door de scholen een beroep op kan worden gedaan. Deze leerlingbegeleider werkt nauw samen met de SPO (en dus regiehouder) van de desbetreffende school. In 2023 is verder gewerkt aan het verstevigen van de samenwerking met SWV Driegang, zodat juist ook voor deze leerlingen de overgang naar het VO soepel verloopt en de leerling meteen vanaf de start de juiste begeleiding ontvangt.

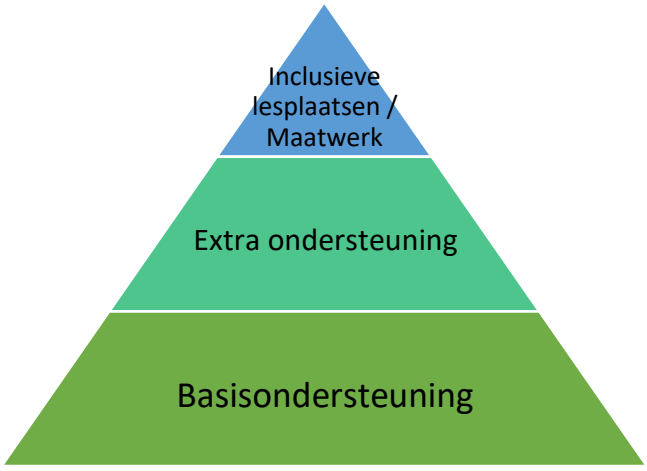
Naast het uitvoeren van bovenstaande rollen, werken de leden van het expertiseteam in kernteams aan inhoudelijke projecten.

Programma 2. Passend Onderwijs

Vanuit het samenwerkingsverband erkennen we dat iedere school verschillend is (vanwege eerdergenoemde redenen) en koesteren we die verschillen. Al is het maar zodat er voor ouders en leerlingen daadwerkelijk iets te kiezen valt. Dat neemt niet weg dat er afspraken moeten zijn over wat iedere school in ieder geval aan basisondersteuning zou moeten bieden en dat de gelden voor extra ondersteuning objectief moeten worden verdeeld.
Om dat goed te kunnen doen moet eerst inzicht worden verkregen in waar iedere school staat als het gaat om (basis)ondersteuning en begeleiding van leerlingen.

Hiervoor is per 1 augustus 2022 het KOOS-traject gestart. Dit staat voor Krachtige Ondersteuning Op School. Met het KOOS-traject beogen we de ondersteuning in de scholen ten behoeve van de leerling nog verder te versterken en te verbreden.

Onderdeel en eerste stap van het traject is de verbreding van de basisondersteuning op de scholen. Juist in deze tijd is het van belang dat de basisondersteuning in de scholen wordt versterkt, zodat de scholen goed in staat zijn om de leerlingen (zeker ook de leerlingen die na de zomer de overstap maken van het PO naar het VO) te volgen, tijdig problemen bij hen te signaleren en deze leerlingen adequaat te ondersteunen.

Figuur 1

In 2021 is het besluit genomen om te gaan werken met het kwaliteitsmonitoringssysteem van Perspectief op School (POS). Met dit kwaliteitsmonitoringssysteem wordt meetbaar gemaakt of scholen voldoen aan de basisondersteuning en wat er geboden wordt aan extra ondersteuning binnen de scholen. Hiermee wordt ook inzichtelijk gemaakt of er in de regio een dekkend onderwijsaanbod is. Het systeem van POS is in 2022 geïmplementeerd.

In de meerjarenbegroting zijn middelen vrijgemaakt voor extra ondersteuning en inclusieve lesplaatsen. Met de inclusieve lesplaatsen, veelal een samenwerking tussen vso, regulier onderwijs en waar nodig jeugdhulp, willen we voldoen aan onze wens en plicht om meer en meer te komen tot een dekkend aanbod in onze regio.

In 2022 is nog gewerkt met het uitkeren van arrangementsgelden aan de scholen. Per schooljaar 2022-2023 zijn de groepsarrangementen vervangen door een vaste verdeelsleutel (de KOOS-middelen).

Toelaatbaarheidsverklaringen VSO

In 2023 is het aantal toelaatbaarheidsverklaringen voor het VSO nauwelijks gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Vanaf 2020 is in categorie 1 een stijging te zien. De inschatting is dat de coronapandemie van invloed is geweest op deze cijfers. Daarnaast zien we dat het aantal TLV's in het PO wel daalt. We onderzoeken of er een causaal verband bestaat tussen de daling in het PO en de stijging in het VO, bijvoorbeeld doordat de ondersteuning in het PO en VO niet goed op elkaar aansluiten. Daarnaast willen we, door het inzetten op inclusieve lesplaatsen binnen de reguliere scholen, de stijgende curve afbuigen zodat meer leerlingen een plek vinden binnen het reguliere onderwijs.

VSO leerlingen op teldatum	**1 okt. 2019**	**1 okt. 2020**	**1 okt. 2021**	**1 feb. 2022**	**1 feb. 2023**
Categorie 1 (laag)	188	210	248	253	251
Categorie 2 (midden)	24	29	32	30	27
Categorie 3 (hoog)	16	14	15	14	16
Totaal VSO	**228**	**253**	**295**	**297**	**294**

In schooljaar 2023-2024 is de samenwerking tussen het Lingewaal College (LWC) en Omnia College (Omnia) wat betreft de VSO KBL doelgroep gecontinueerd. Dat deze samenwerking kon voortbestaan was tot kort voor de zomervakantie onduidelijk, dit in verband met het huisvestingsvraagstuk.
In schooljaar 2023-2024 betreft het drie VSO KBL groepen, waarvan de eerste- en tweedejaarsleerlingen worden gecombineerd tot één klas. Deze klas bevat 14 leerlingen. Het derde leerjaar bevat drie leerlingen en is gehuisvest op het Omnia.

Voor alle groepen geldt dat de vakwerklessen worden gevolgd samen met de leerlingen van het Omnia. In de onderbouw wordt 6 uur per leerjaar aan vakwerklessen besteed. In het derde leerjaar gaat het om 16 tot 18 vakwerkuren. De leerlingen in de onderbouw volgen de basisvakken op het LWC.
Voor de bovenbouwleerlingen is onderzocht op welke manier het onderwijs voor hen kan worden ingericht. Afgesproken is dat de derdejaarsleerlingen (voorlopig) ingeschreven blijven op het LWC. Voor hen zullen de theoretische vakken worden verzorgd door de docenten van het LWC, echter binnen de locatie van het Omnia. De pauzes volgen zij samen met de andere leerlingen in de aula van het Omnia. De vrije vakken (gym en beloningslessen) worden echter nog op het Lingewaal College gevolgd. Na de voorjaarsvakantie zijn de leerlingen gestart met het volgen van een aantal theorielessen binnen de reguliere klassen van het Omnia. Op deze manier kunnen zij toegroeien naar het functioneren binnen de grotere setting van het Omnia, onder begeleiding van-, en met behulp van de geboden structuur van het LWC. Op deze manier wordt ook toegewerkt naar meer inclusief onderwijs. De bedoeling is dat de leerlingen vanaf het vierde leerjaar ingeschreven worden bij het Omnia.
Met het uitbreiden van het aantal leerlingen is organisatorische afstemming met daarbij korte communicatielijnen van groot belang. Om alle afspraken en acties binnen de diverse scholen inzichtelijk

te krijgen, is in gezamenlijkheid een draaiboek opgesteld zodat er overzicht is wanneer er wat door wie moet gebeuren.
Ondanks dat er nog een weg te gaan is, geldt over het geheel gezien, dat de samenwerking is geprofessionaliseerd. Voortzetten van deze samenwerking achten alle betrokkenen noodzakelijk en waardevol. Zowel de verdere ontwikkeling ten aanzien van signalering en begeleiding van de leerlingen als de inrichting van het onderwijs binnen de bovenbouw zal ook komend schooljaar onderwerp van gesprek blijven.
Beide scholen willen in het voortzetten van deze samenwerking investeren.

VSV en thuiszitters

Vanuit de inspectie van het onderwijs wordt via de Samenwerkingsverbanden toezicht uitgevoerd op de thuiszitters. 3-Maandelijks worden door het SWV de thuiszitters opgevraagd bij Leerplicht en doorgegeven aan de inspectie. De coördinator thuiszitters binnen Munio doet bij collega's navraag over de leerlingen die als thuiszitters geregistreerd staan om er zeker van te zijn dat we deze leerlingen vanuit Munio actief monitoren en betrokken zijn. Via de SPO op de scholen hebben we zicht op leerlingen die thuiszitten en in het preventieve, leerlingen die dreigen uit te vallen. In 2023 is er aandacht besteed aan de DOE-agenda thuiszitters, die samen met regionale partners is opgesteld. Vanuit een werkgroep bestaande uit afgevaardigden van alle SWV's PO en VO binnen de regio is een plan opgesteld om het thema thuiszitters binnen de scholen weer onder de aandacht te brengen. Zo is er in samenwerking met Ingrado een Webinar verspreid met als thema 'van afwezigheid naar aanwezigheid'. Er is een infographic ontworpen die de route rondom verzuim in beeld brengt. Deze infographic is begin 2023 verspreid onder de scholen via de SPO. Deze infographic is beschikbaar voor alle samenwerkingsverbanden binnen de regio. Eind 2023 is een start gemaakt met een thuiszittersanalyse waarin we zo kwalitatief als mogelijk analyseren per casus en over het totaal heen wat ten grondslag ligt aan vroegtijdig schoolverlaten/thuiszitten/verzuim in welke vorm dan ook.

Het SWV heeft een nadrukkelijk adviserende rol in het toekennen van vrijstellingen door leerplicht. We werken nauw samen met de verschillende Leerplicht regio's om de samenwerking tot een succes te maken. Doordat we als SWV directer betrokken worden bij het beoordelen van de aanvragen tot vrijstelling kunnen we vanuit onze kennis van het onderwijs beter meedenken over de mogelijkheden tot onderwijs voor deze groep leerlingen. Dit leidt hopelijk tot een daling van het aantal vrijstellingen in de toekomst. In 2023 is waargenomen dat er een trend is ingezet waarbij steeds minder vrijstellingen gegeven zullen gaan worden en er altijd uitgegaan wordt van enige mate van onderwijs dat mogelijk gemaakt dient te worden middels maatwerk.

In het traject VSV is de aandacht specifiek gericht op een aanpak op kwetsbare jongeren. Een goede overdracht van vmbo naar mbo is belangrijk. Inmiddels zijn we zover dat de werkwijze die bekend staat als de "Windroos aanpak" richtlijn is op alle VMBO-scholen. Leerlingen worden (soms al vanaf de 1e klas) voorbereid op de overstap. Het gaat hierbij om het maken van een goede keuze gebaseerd op goede argumenten. Helaas blijken kinderen nog een keuze te maken op basis van verkeerde verwachtingen van de opleiding of een beroep. Goede voorlichting en eventueel stagemomenten moeten een goede keus bewerkstelligen. Binnen de Windroos-methode is een warme overdracht geregeld. Vanuit het samenwerkingsverband houden we via het programma Intergrip zicht op de overstap van VO-leerlingen richting vervolgonderwijs. Indien decanen hierin niet de keuze van hun leerlingen invullen worden zij hierop aangesproken. Zo zien we of iedere leerling een daadwerkelijke vervolgkeuze maakt.
Om schoolverlaten te voorkomen hebben we de beschikking over regionale VSV gelden. Dit hebben we net als in 2022 ook in 2023 ingezet door psychomotorische therapie binnen de scholen aan te bieden voor de leerlingen waarvan we inschatten dat zij hier baat bij hebben. De aanmeldroute en gang van

zaken is via de SPO in 2023 nogmaals actief onder de aandacht gebracht binnen de scholen. Deze interventie wordt als positief ervaren. In 2024 zal worden geëvalueerd of deze inzet wordt gecontinueerd. Daarnaast is per september 2023 een ambulant begeleider ingezet door Munio vanuit de VSV subsidie. Deze ambulant begeleider is gericht op leerlingen met veelvuldig/langdurig verzuim en het terugdringen van dit verzuim.

Hoogbegaafdheid

In 2023 is door het ministerie van OC&W de mogelijkheid geboden een subsidie aan te vragen om het passend onderwijs aan hoog- en meerbegaafden te verbeteren.
Munio heeft een subsidieaanvraag ingediend en het bericht van toekenning hiervan eind 2023 ontvangen.

Munio zet hiermee in op:

- Het versterken van de kennis en kunde van de reguliere scholen betreffende deze thematiek;
- Kennisverbreding in het VO;
- Ondersteuning/advisering voor scholen vanuit Munio betreffende aan deze thematiek gerelateerde ondersteuningsvragen.

Zes reguliere VO-scholen hebben aangegeven een inclusieve lesplaats te zullen ontwikkelen met daarin de expertise en kunde gewaarborgd rondom meer- en hoofbegaafdheid.
In 2023 heeft ‘de HB-klas’ bij het OPDC voortbestaan. Er is een terugloop van het aantal doorverwezen leerlingen naar het OPDC zichtbaar in 2023. Dit wordt verklaard door een vergroting van de kennis en kunde van de reguliere scholen. In 2024 zal de ‘HB-klas’ voortbestaan met ook het aanbod van expertise, maar onderdeel zijn van een combiklas op het OPDC.

Dyscalculie

Munio heeft in 2023 veelvuldig met de scholen gesproken om hen te blijven stimuleren om met dyscalculie beleid bezig te blijven. De tweejaarlijkse intervisiemomenten met alle dyscalculiecoördinatoren dragen verder bij aan de ontwikkeling van de gepaste zorg voor leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie.

Dyslexie

Op de VO-scholen van Munio zijn de dyslexiecoördinatoren verantwoordelijk voor de passende ondersteuning en advisering voor leerlingen met ernstige leesproblemen. Zij zijn het aanspreekpunt voor de leerlingen en ouders. Munio hangt overkoepelend boven deze dyslexiecoördinatoren. De coördinatoren konden ook in 2023 bij Munio terecht voor alle vragen die zij hadden op zowel beleids- als leerling niveau. Ook voor de dyslexiecoördinatoren zijn er 2 bijeenkomsten georganiseerd waarin er inhoudelijke thema’s zijn besproken. Daar is ook ruimte voor het uitwisselen van ervaringen zodat coördinatoren elkaar kunnen versterken.
In 2022 is Munio ondersteund bij het afnemen van de dyslexieonderzoeken door een externe van ‘Zien in de Klas’. In 2023 heeft Munio beleidsmatig ervoor gekozen om de regie van het afnemen van dyslexieonderzoeken voortaan te beleggen bij de VO-scholen zelf.

Overgang PO-VO

Ook in 2023 was de stuurgroep PO-VO actief. In deze stuurgroep zitten de directeur-bestuurder van Munio, de directeur en een coördinator van SWV Driegang (PO). Daarnaast sluit het kernteam PO-VO en de manager van Munio aan.

Na bespreking in de werkgroep PO-VO en het directeurenoverleg is de Brochure ‘De Brug Over’ verspreid onder alle PO- en VO-scholen. Hierin is het tijdpad en informatie over allerlei zaken die te maken hebben met de overgang van PO naar VO terug te vinden. Ook het Onderwijskundig Rapport (OKR), dat SWV Driegang en Munio in gezamenlijkheid hebben gemaakt, is hierbij meegezonden.

Ook dit jaar heeft de jaarlijkse PO-VO-middag plaatsgevonden. Dit jaar hebben we ons gericht op de leerkrachten van groep 8, gezien hun belangrijke positie bij de overgang van leerlingen van het PO naar het VO. Doel van deze middag is om samenwerking en kennis te verhogen bij de overstap van het PO naar het VO.

De nieuwe werkwijze van een telefonische voorbespreking tussen PO en Munio is dit jaar gecontinueerd en doorontwikkeld. Scholen hebben in de periode van half september tot aan de herfstvakantie contact kunnen opnemen met het samenwerkingsverband. De telefoontjes werden aangenomen en genoteerd op een lijst. De SPO’s van het expertiseteam hebben de basisscholen binnen een kort tijdsbestek teruggebeld om de leerling te bespreken. Aan de hand van dit gesprek werd besloten of een adviesgesprek voor de leerling gewenst was. In de tabel op de volgende pagina is het overzicht van de adviesgesprekken weergegeven.

De adviesgesprekken zijn in de stuurgroep geëvalueerd. Daaruit komt naar voren dat een deel van de Intern Begeleiders (IB-ers) en groep 8-leerkrachten kennis mist over het VO. Soms leidt dit tot onduidelijkheid of verschil van inzicht met betrekking tot het schooladvies dat de basisschool geeft.

Er is in 2023 een gezamenlijke paragraaf door Munio en Driegang geschreven waarin is geformuleerd wat de gezamenlijke visie, ambitie, speerpunten, doelstellingen en kernafspraken zijn. Dit heeft geleid tot inzichten en begrip betreffende ieders verschillende context maar ook betreffende de overeenkomstige opgaven.

	Aantal telefonisch vooroverleg	Aantal AG	Vragen gaan het meest over:
Regulier PO			
Groep 7	30	12	Gedrag (9) Uitstroomniveau (8) NT2 (7) Anders (4)
Groep 8	123	37	Gedrag (42) NT2 (19) Uitstroomniveau (16) Hoogbegaafdheid (10) Langdurig zieke leerling (9) Anders (9)
SBO			
Groep 7	5	2	Uitstroom praktijkonderwijs (3) Gedrag (2)
Groep 8	102	22	Gedrag (40) Uitstroomniveau (9) Praktijkonderwijs (7) VSO (4) DOKwerk (2)
Praktijkonderwijs			
Groep 7	11	3	Uitstroom na groep 7
Groep 8	24	7	Niveaubepaling (9) Uitstroomniveau, Pro of Brugklas? (8) Gedrag (2) Pro of VSO ZML? (2)
VSO			
Groep 7	2	2	Uitstroom na groep 7 naar Praktijkonderwijs (2)
Groep 8	2	2	Passende vervolgplek, regulier of VSO? (2)
DOKwerk			
Groep 7	1	0	
Groep 8	4	4	
TOTAAL	304	91	

Samenwerking Jeugdhulp en sociale wijkteams

Vanuit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV) wordt regie gevoerd vanuit de REA (Regionale Educatieve Agenda). Sinds 2019 staat de REA niet langer onder voorzitterschap van een gemeente, maar afwisselend het samenwerkingsverband Munio en Driegang (PO). In de REA hebben zitting de wethouders jeugd en onderwijs van alle gemeenten die in het gebied van de samenwerkingsverbanden vallen. Enkele gemeenten, zoals Altena, West-Betuwe en Vijfheerenlanden, vallen niet onder de

jeugdzorgregio Zuid-Holland-Zuid. Met deze gemeenten moeten dus aparte afspraken worden gemaakt t.a.v. jeugdhulp.

Door de REA is in 2021 een ontwikkelagenda 'Op weg naar meer inclusief onderwijs' ontwikkeld en vastgesteld. Deze ontwikkelagenda is ook in 2023 van kracht. Met deze ontwikkelagenda wordt beoogd meer inclusief onderwijs integraal te bezien en aan te vliegen via vijf thema's:

1. Huisvesting
2. Preventie
3. Jeugdhulp in onderwijs
4. Leerlingenvervoer
5. Voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en thuiszitten/arbeidsmarkttoeleiding

In 2023 is er jeugdhulp op het OPDC Munio Onderwijs gerealiseerd waarbij het samenwerkingsverband Munio jeugdhulp mag inzetten en de kosten hiervan met terugwerkende kracht mag declareren bij de 6 deelnemende gemeenten van de REA. In 2024 zal deze pilot worden geëvalueerd.

Programma 3. Arrangementen

Maatwerk

Het kernteam maatwerk kan door collega's en scholen betrokken worden wanneer gezocht moet worden naar een nieuwe passende onderwijsplek. Het kan om thuiszitters gaan of leerlingen die vanwege veranderende ondersteuningsbehoeften niet langer naar de huidige school kunnen gaan. Ook verhuisleerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte kunnen door het kernteam opgepakt worden. Vanuit maatwerk kan naar een tijdelijke plek gezocht worden die ervoor kan zorgen dat de leerling van daaruit weer het onderwijs in kan stromen. Soms wordt vastgesteld dat schoolgang al dan niet tijdelijk niet meer mogelijk is. In dat geval kan het team meedenken over een passende creatieve oplossing om schoolgang weer mogelijk te maken. Ook samenwerkingspartners of ouders kunnen een beroep doen op onze deskundigheid en betrokkenheid en een casus aandragen.

Maatwerk was in 2023 betrokken bij 30 leerlingen. Voor sommigen van hen werd actief gezocht naar een passende onderwijsplek. Voor anderen was al een (tijdelijke) plek gevonden, maar bleef maatwerk betrokken om te monitoren of deze plek succesvol zou zijn, of omdat er financiële middelen vanuit het samenwerkingsverband aan gekoppeld waren.

Maatwerk ziet erop toe dat iedere casus een casusregisseur kent. Dat hoeft niet altijd iemand vanuit het samenwerkingsverband te zijn. Het streven is dat er voor iedere leerling binnen 3 maanden een perspectiefplan is. Dit wordt altijd opgesteld in nauwe samenwerking met de partners die rondom de leerling betrokken zijn. Ten opzichte van 2022 is het aantal casussen waarbij maatwerk is betrokken iets gedaald. De cijfers over ontheffing leerplicht lijken te impliceren dat er meer jongeren met een vrijstelling zijn (van 1 in 2022 naar 7 in 2023). In werkelijkheid wordt het samenwerkingsverband bij meer casussen betrokken, waardoor deze jongeren bij maatwerk in beeld zijn. Tevens blijft maatwerk bij deze jongeren betrokken en blijft maatwerk meedenken in het vraagstuk of onderwijs in een bepaalde mate en vorm mogelijk is.

De meeste leerlingen waar maatwerk bij betrokken was komen uit Gorinchem (13). De overige leerlingen kwamen verspreid uit de regio. Bij alle leerlingen is naast het samenwerkingsverband een sociaal team en leerplichtambtenaar betrokken. Bij het merendeel van de casuïstiek is zorg voorliggend en speelt onderwijs een kleine tot geen rol.

In onderstaande tabel worden de uitstroomroutes in 2023 weergegeven:

UITSTROOMROUTE	AANTAL LEERLINGEN
VSO BINNEN DE REGIO	0
VSO BUITEN DE REGIO	4
ZOW	3
VERHUISD / UITHUISPLAATSING BUITEN REGIO	1
DAGBESTEDING	2
ONTHEFFING LEERPLICHT	7
UITSTROOM ARBEID/ 18+	1
PLEIN3	2
SPECIALE VOORZIENING (FENIKS, SPECIALE LESPLAATS ETC.)	1
UITSTROOM NOG ONBEKEND	6
MUNIO	1
MBO	1
REGULIERE PLAATSING + BEKOSTIGING MAATWERK	1

Inclusieve lesplaatsen

In het kader van meer inclusief onderwijs willen we een beweging op gang brengen waarbij meer leerlingen een passende onderwijsplek krijgen binnen het regulier onderwijs. Dit willen we onder andere doen door inclusieve lesplaatsen te creëren voor leerlingen die in potentie een goede kans hebben om een regulier diploma te halen, maar daarbij wel intensieve ondersteuning nodig hebben die de basis- en extra ondersteuning van een school overstijgt.

De lesplaatsen zijn bedoeld voor leerlingen die beperkt zijn op het vlak van taakgericht gedrag, zelfregulatie en reflectie en sociaal functioneren. Leerlingen dienen in staat te zijn om binnen de setting van het reguliere onderwijs te kunnen functioneren. Daarnaast is het belangrijk dat leerlingen, voor zover dat van hen gevraagd kan worden, eigenaarschap ervaren over hun eigen problematiek en in staat zijn om te reflecteren en te leren.

De inclusieve lesplaatsen op de praktijkscholen De Noordhoek en het Vita College zijn in het afgelopen jaar geëvalueerd, waar nodig verbeterd en gecontinueerd. Daarnaast zijn in het schooljaar 2022-2023 ook het Omnia en De Joost gestart met het aanbieden van inclusieve lesplaatsen. In kalenderjaar 2023 zijn intensieve gesprekken en werksessies gehouden bij Munio intern, met de scholen en met de schoolbestuurders. Daar is een focusplan als werkdocument uit voortgekomen waarin de ambitie en het doel is geformuleerd om op meer scholen een inclusieve lesplaats te gaan realiseren.

Dokwerk

Dokwerk is gestart als een bovenschools arrangement voor leerlingen waarbij het VMBO-basis/kaderniveau binnen het regulier onderwijs haalbaar is maar waarvoor de stap naar het regulier voortgezet onderwijs nog te groot is, bijvoorbeeld omdat zij sociaal-emotioneel nog jong zijn of omdat zij nog meer nabijheid nodig hebben dan op het voortgezet onderwijs geboden kan worden. Dokwerk kent kleine klassen van maximaal 12 leerlingen. Er wordt veel lesgegeven door de eigen mentor, maar er staan ook andere docenten voor de klas. De theorielessen zijn allemaal op VMBO-niveau. Daarnaast krijgen zij ook praktijkvakken in een wisselend aanbod. Wanneer de leerling na één of twee jaar in staat is de overstap naar het regulier onderwijs te maken, stroomt hij door naar de tweede of derde klas

(afhankelijk van het moment van uitstroom). Op Dokwerk is meer begeleiding mogelijk bij bijvoorbeeld de executieve functies en de sociaal emotionele ontwikkeling. Docenten zijn toegerust om de leerlingen op individueel- en groepsniveau toe te leiden naar hun volgende stap binnen het regulier onderwijs. Dokwerk is gehuisvest op Praktijkschool de Noordhoek. Hiervoor is gekozen omdat De Noordhoek een veilige en kleinschalige setting kan bieden. Leerlingen staan ingeschreven op het Gilde. Naast deze school wordt er samengewerkt met de Windroos en Yuverta. Leerlingen kunnen in principe naar elke VMBO-school doorstromen.

Eind 2023 is de inspectie bij Munio op bezoek gekomen voor het vierjaarlijks onderzoek. Er is geconstateerd dat de herstelopdracht van Munio OPDC Dokwerk op de juiste wijze is voltooid. Het definitieve inspectierapport heeft op vier onderdelen een 'goed' gescoord. De inspectie heeft complimenten gegeven over de kwaliteitscultuur bij Munio en de wijze waarop mét de scholen gewerkt wordt aan passend onderwijs. De totaalbeoordeling van Munio is een voldoende. Er zijn enkele herstelopdrachten geformuleerd waar Munio in kalenderjaar 2024 direct mee aan de slag zal gaan.

Programma 4. LWOO opting out

Per 2023 is Munio, in samenwerking met de directeuren, overgegaan tot volledige opting out. Dit betekent dat de scholen geen individuele aanvragen voor LWOO meer hoeven te doen. De LWOO-gelden worden met een vastgestelde verdeelsleutel over de VMBO-scholen verdeeld.

Commissie LWOO/PrO

Sinds opting out worden de LWOO-dossiers op locatie door het samenwerkingsverband beoordeeld. Hierdoor komen er geen aanvragen voor LWOO meer via Grippa bij de commissie binnen. Enkel de LWOO-dossiers waar meer overleg over nodig is, worden nog in de commissie besproken. Het afgeven van een interne aanwijzing LWOO gebeurt door de school zelf. De registratie van de LWOO-leerlingen gebeurt in Grippa. Dit wordt gedaan door het samenwerkingsverband. Op deze manier kan de leerlingenstroom worden gemonitord en de verdeelsleutel meegroeien. Het aanvragen van TLV's Praktijkonderwijs (PrO) verloopt wel nog via Grippa. Deze worden bekeken door de commissie waarna, bij een positieve beoordeling, het samenwerkingsverband een TLV PrO afgeeft.
De uitkering van het PrO-budget verloopt via DUO. Voor LWOO is er gekozen voor opting out en loopt een deel van de uitkering van het budget via DUO en een deel via het samenwerkingsverband.

Programma 5. Onderwijsvoorziening Munio

Met sommige leerlingen gaat het niet vanzelf goed op school. Bijvoorbeeld omdat de leerling tijdelijk extra aandacht nodig heeft op het gebied van leren en plannen, sociale vaardigheden of om meer inzicht krijgen in zijn of haar gedrag. Dan kan het fijn zijn om tijdelijk op een andere plek dan op de eigen school les te krijgen. Om deze leerlingen een periode intensieve begeleiding te kunnen geven is er Onderwijsvoorziening Munio. Daar kan maatwerk geboden worden waarin de hulpvragen van school, leerling en ouders worden meegenomen. Er wordt onderzocht wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn en wat de meest passende vervolgstap voor de leerling is. Zo kan een leerling zijn schoolloopbaan voortzetten en wordt voorkomen dat de leerling thuis komt te zitten.

Er is een omschrijving van de criteria van een crisisplaatsing op Munio. In het geval van een dergelijke plaatsing, waarvoor een enkele keer een vraag binnenkomt vanuit een school, is de intakeprocedure verkort en zal de inhoud van het traject beperkter zijn.

Sinds een paar jaar wordt bijgehouden waar de leerlingen van Munio vandaan komen (gemeente, school, niveau etc.). Sinds 2017 wordt ook de duur van de plaatsing gemonitord. Het geeft Munio

inzicht in de in- en uitstroom. Het doel is om meer inzicht te krijgen in de doelgroep van Munio. Dat is gedaan door ook cijfers over de psychologische en gedragsmatige problematiek die bij Munio-leerlingen speelt en gegevens over de thuissituatie mee te nemen in de evaluatie. We hopen op langere termijn de ontwikkeling te gaan zien dat de duur van de plaatsing afneemt. In het einde van kalenderjaar 2023 is geconstateerd dat er een forse terugloop is van instroom bij Munio Onderwijs. Om die reden zal in kalenderjaar 2024 nagedacht worden over het terugbrengen van het aantal groepen bij Munio Onderwijs (van 3 naar 2 groepen).

Programma 6. Bestuur en organisatie

Huisvesting

Per 1 september 2021 is een huurcontract met een looptijd van 5 jaar ingegaan voor alle gehuurde ruimtes binnen het pand aan de Dr. Van Stratenweg 15 in Gorinchem. Ten opzichte van 2021 en 2022 hebben er in 2023 geen veranderingen plaatsgevonden.

Organisatieontwikkeling

Per 2021 hebben we een verdieping aangebracht in het werken volgens de principes van Handelingsgericht Werken. Hierin is het expertiseteam begeleid door bureau Greep. In tweemaandelijkse modules is steeds een stap uit de cyclus van het Handelingsgericht Werken uitgediept. Tussen de modules door is de theorie in de praktijk gebracht en besproken in kleine intervisiegroepen in wisselende samenstelling van de teamleden. Deze manier van scholing en intervisie is door het team als zeer waardevol ervaren. De intervisie is in 2022 en 2023 gecontinueerd en wordt naar tevredenheid vormgegeven.

Personeel (salariskosten)

De personele omvang van het samenwerkingsverband ultimo 31-12-2023 is:

Onderdeel	FTE
Directie	0,95
Onderwijzend personeel	2,65
Onderwijsondersteunend personeel	16,20
Totaal	**19,80**

3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

Niet van toepassing.

3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het ‘ondernemen’

Niet van toepassing.

3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn gesloten en van de verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.2.7. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden

Niet van toepassing.

3.2.8. Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde (neven)functies

- Namens LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs: dhr. H.M.J. Mackloet, bestuurder tot 20-06-2023. Op die datum opgevolgd door dhr. J.P.G.A. Straver, bestuurder.
- Namens de Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio: mevr. Y.S. Ulenaers, bestuurder ad interim tot 27-03-2023. Op die datum opgevolgd door mevr. N.A.M.M. Hermans, bestuurder.
- Namens de Stichting Yuverta: dhr. I. Kreeft, directeur van Yuverta Ottoland, bestuurder, vanaf 20-06-2023 tevens vicevoorzitter.
- Namens de Stichting Onderwijsgroep Zuid-Hollandse Waarden (OZHW) voor PO en VO: dhr. R. de Vries, bestuurder.
- Namens de Stichting Willem van Oranje Scholengroep: dhr. C.H. van Breugel, bestuurder, tevens lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel.
- Namens de Stichting Yulius Onderwijs: mevr. Y.G. van Hoof-Imbos, directeur, tevens lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel.
- Namens de Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk: dhr. G. van der Beek, rector/uitvoerend bestuurder, tevens vicevoorzitter en lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel tot 20-06-2023. Op die datum opgevolgd door dhr. A.J. van Vuuren, bestuurder.
- Namens Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON): mevr. C. van Delen-den Ouden, bestuurder.
- Dhr. H. Akkerman, onafhankelijk voorzitter van het toezichthoudend bestuursdeel.
- Dhr. M. Krielaart, directeur/uitvoerend bestuurder, geen (neven)functies.

3.3. Naleving branchecode

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance

Het toezichthoudend bestuur heeft per 1 november 2019 een onafhankelijk voorzitter aangesteld. Zie daarvoor ook het verslag van het toezichthoudend bestuursdeel.

3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt

Het bestuur van het samenwerkingsverband draagt zorg voor een goed functionerend intern beheersings- en controlesysteem. Hiertoe heeft het bestuur een intern toezichtkader opgesteld. Het bestuur heeft geconcludeerd dat ook in 2023 volgens het toezichtkader is gewerkt.

3.3.3. Vermelding van afwijking van de code goed bestuur

Niet van toepassing.

3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld

Binnen het samenwerkingsverband is een Medezeggenschapsraad (MR) actief, bestaande uit drie medewerkers van het samenwerkingsverband. De directeur-bestuurder sluit regelmatig aan bij overleggen van de MR. Daarnaast is ook een Ondersteuningsplanraad (OPR) actief. De OPR streeft ernaar één of twee keer per jaar met de directeur-bestuurder bij elkaar te komen.

3.4 Verslag toezichthoudend bestuur

3.4.1 Verantwoording op grond van de code voor goed bestuur

Munio is een Stichting. Bij de rijksoverheid is de Stichting geregistreerd als het samenwerkingsverband VO 28.14, met als werkgeversnummer 21663.
De Stichting Munio is 24 oktober 2013 opgericht, en statutair gevestigd te Gorinchem en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Gorinchem onder nummer 59162554.

Binnen Munio is gekozen voor een functionele scheiding tussen bestuur en toezicht.
Er is één uitvoerend bestuurder, die tevens directeur is van Munio. Dat is de heer M. Krielaart.

Het toezichthoudend bestuursdeel wordt gevormd door de vertegenwoordigers van alle participerende besturen in het samenwerkingsverband Munio en een onafhankelijke voorzitter.
De samenstelling van het toezichthoudend bestuursdeel was in 2023 als volgt:

- Namens LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs: dhr. H.M.J. Mackloet, bestuurder tot 20-06-2023. Op die datum opgevolgd door dhr. J.P.G.A. Straver, bestuurder.
- Namens de Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio: mevr. Y.S. Ulenaers, bestuurder ad interim tot 27-03-2023. Op die datum opgevolgd door mevr. N.A.M.M. Hermans, bestuurder.
- Namens de Stichting Yuverta: dhr. I. Kreeft, directeur van Yuverta Ottoland, bestuurder, vanaf 20-06-2023 tevens vice-voorzitter.
- Namens de Stichting Onderwijsgroep Zuid-Hollandse Waarden (OZHW) voor PO en VO: dhr. R. de Vries, bestuurder.
- Namens de Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Alblasserwaard-Vijheerenlanden: dhr. C.H. van Breugel, bestuurder, tevens lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel.
- Namens de Stichting Yulius Onderwijs: mevr. Y.G. van Hoof-Imbos, directeur, tevens lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel.
- Namens de Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs te Sleeuwijk: dhr. G. van der Beek, rector/uitvoerend bestuurder, tevens vice-voorzitter en lid van de remuneratiecommissie van het toezichthoudend bestuursdeel tot 20-06-2023. Op die datum opgevolgd door dhr. A.J. van Vuuren, bestuurder.
- Namens Stichting Specialisten in Passend Onderwijs (SPON): mevr. C. van Delen-den Ouden, bestuurder.
- Dhr. H. Akkerman, onafhankelijk voorzitter van het toezichthoudend bestuursdeel.

Het bestuur heeft viermaal vergaderd in 2023. De vergaderingen zijn telkens voorbereid door de voorzitter, vicevoorzitter en uitvoerend bestuurder, met ondersteuning van de secretaris van bestuur en directie. Er is daarbij gewerkt volgens een jaarplanning.

De uitgangspunten van de governance binnen de Stichting zijn vormgegeven in de statuten en een reglement voor het directeurenoverleg, alsmede in het Bestuurs- en Toezichtreglement en het Toezichtkader. Alle taken en bevoegdheden zijn daarin geregeld en in overeenstemming met de wettelijke regels en met de code Goed Bestuur van de VO-raad, met dien verstande dat in geval artikelen niet letterlijk toepasbaar zijn voor samenwerkingsverbanden, wel gehandeld is in de geest van de code. In 2023 heeft deze vormgeving in de praktijk ook gefunctioneerd.

De leden van het toezichthoudend bestuursdeel krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden als toezichthoudend bestuurslid, omdat ze hun werkzaamheden doen in het kader van hun reguliere betrekking bij het aangesloten bestuur. De leden zijn qualitate qua vanuit hun functie als bestuurder c.q. directeur in aangesloten besturen lid van het toezichthoudend bestuursdeel van Munio.
Bij deze aangesloten besturen worden de regels met betrekking tot nevenfuncties toegepast conform de code Goed bestuur van de VO-raad. Daarom wordt dat in het kader van Munio niet herhaald en worden in dit jaarverslag daaromtrent geen gegevens opgenomen. Dit geldt niet voor de onafhankelijk voorzitter, hij ontvangt een vergoeding op declaratiebasis.

Nevenfuncties van dhr. H. Akkerman:
- Lid raad van toezicht Stichting Timon (jeugdzorg)
- Commissaris MerwedeLingelijn Beheer BV
- Vicevoorzitter Plaatselijke Groep LEADER Polders Met Waarden
- Lid kernteam Gebiedsplatform Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
- Bestuurslid Stichting De Meerpaal, steunfonds jeugdzorg
- Gemeenteraadslid in de gemeente Molenlanden

In 2023 hebben zich geen situaties voorgedaan van (potentieel) tegenstrijdig belang. Dit is elke vergadering expliciet vastgesteld.

In 2023 heeft het toezichthoudend bestuur:
- de begroting 2024 van Munio goedgekeurd;
- de meerjarenbegroting van Munio goedgekeurd;
- de jaarrekening 2022 van Munio vastgesteld.

Daarnaast zijn meerdere onderwerpen onderling en met de uitvoerend bestuurder besproken. Dit gebeurt doorgaans in reguliere vergaderingen van het toezichthoudend bestuur. In deze vergaderingen staan de te bereiken resultaten van Munio als geheel centraal. Het met raad en daad terzijde staan van de bestuurder vindt echter ook plaats in de overleggen om tot een agenda te komen voor de vergaderingen van het toezichthoudend bestuursdeel, in de contacten tussen de voorzitter van het toezichthoudend bestuur met de bestuurder en in het gesprek met de renumeratiecommissie. Deze laatste commissie spreekt met de bestuurder over zijn persoonlijke handelen en doelen en hoe deze bijdragen aan het geheel van de organisatie.

Het toezichthoudend bestuur heeft besloten de accountantscontrole over het boekjaar 2023 op te dragen aan Van Ree Accountants.

Het toezichthoudend bestuur heeft vastgesteld dat het financieel beleid van Munio, de verwerving en de bestemming van middelen en de naleving van de wettelijke taken en voorschriften voldoet aan de daaraan te stellen criteria van rechtmatigheid en doelmatigheid en voorts dat de kwaliteit van de stichting en haar maatschappelijk functioneren in de regio de goedkeuring kan wegdragen.
Voor de beoordeling van de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bestedingen baseert het toezichthoudend bestuur zich op het eigen oordeel over de activiteiten van Munio. Bij dit beoordelen weegt het toezichthoudend bestuur de context van het samenwerkingsverband, waaronder haar wettelijke opdracht en verantwoordelijkheid en toetst het toezichthoudend bestuur of de middelen op een begrijpelijk wijze verdeeld zijn en welke doelen daarmee bereikt dienen te worden. Het toezichthoudend bestuur monitort de doelmatige inzet van middelen vervolgens op de presentatie van de begroting en de tussentijdse rapportages met uitputting van de begroting, alsmede op de waar te

nemen effecten van de werkzaamheden van Munio binnen de werkorganisatie van Munio en in de schoollocaties binnen het werkgebied van de aangesloten besturen.
Voor de beoordeling van de rechtmatigheid van de bestedingen heeft het toezichthoudend bestuur zich daarnaast gebaseerd op het oordeel van de accountant bij de controle van de jaarstukken.

Het toezichthoudend bestuursdeel is tevreden met de behaalde resultaten van Munio in 2023 en de wijze waarop goede praktijken gedeeld worden binnen het samenwerkingsverband. Het toezichthoudend bestuur ziet dat er een cultuur is van continu willen leren en verbeteren. Dit alles is in goede samenwerking tussen uitvoerend bestuurder, de directeuren van de scholen en het toezichthoudend bestuursdeel vormgegeven en uitgevoerd.
In 2023 heeft het toezichthoudend bestuur verzuimd om tweemaal per jaar een overleg met de Ondersteuningsplanraad (OPR) te organiseren. Het toezichthoudend bestuur zal dit in 2024 herstellen.

3.5 Omgeving

3.5.1 Afhandeling van klachten
In 2023 is er geen formele klacht ingediend. Door de externe vertrouwenspersoon is een activiteitenverslag geschreven over het jaar 2023. Daaruit is gebleken dat hier geen meldingen zijn gedaan.

3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. internationalisering
Niet van toepassing.

3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering
Niet van toepassing.

Munio heeft de financiële en personeels- en salarisadministratie uitbesteed aan GOA. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een Service Level Agreement. De processen binnen GOA zijn vastgelegd en gecertificeerd en worden jaarlijks door de accountant gecontroleerd. GOA beschikt over een ISAE-verklaring.

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Risico's kunnen tot op bepaalde hoogte beheerst en verkleind worden door middel van beheersmaatregelen. Soms zijn geen (verdere) beheersmaatregelen mogelijk, dan wel tegen niet aanvaardbare kosten. Voor deze situatie is de risicobuffer (algemene reserve) bedoeld. Munio heeft zich in de afgelopen jaren een vorm van cyclisch risicomanagement eigen gemaakt. Hierdoor is gaandeweg de noodzakelijk geachte risicobuffer omlaag gebracht, vanwege meer grip en meer inzicht.

In onderstaande tabel worden risico's beschreven, getaxeerd en waar gewenst en/of mogelijk voorzien van actie/beheersmaatregelen.

Onderwerp	Toelichting	Actie/beheersmaatregel
1. Doelmatigheid	Bij brief van 1 december 2017 heeft minister Slob de samenwerkingsverbanden gewezen op de noodzaak van transparante monitoring en verantwoording. Hierbij draait het om de vraag hoe samenwerkingsverbanden aantonen dat zij de middelen doelmatig besteden.	Munio heeft een cyclus van monitoring en verantwoording opgezet.
2. BTW	Belastingdienst heeft laten weten dat bepaalde vormen van inhuur door een samenwerkingsverband bij schoolbesturen toch niet BTW vrij zijn. Wel BTW vrij is onderwijsondersteuning. Niet BTW vrij is inhuur voor bestuur en management, voor indicerende werkzaamheden en algemene OOP taken.	Dergelijke vormen van inhuur zijn bij Munio vrijwel niet aan de orde.
3. Groei VSO op peildatum	Peildatum tussentijdse groei is vervallen. Laatste peildatum was 1 februari 2021.	In het ondersteuningsplan is een vangnetbepaling opgenomen om schrijnende situaties te voorkomen.
4. Residentiële leerlingen	Residentiële leerlingen in het VSO hebben geen toelaatbaarheidsverklaring nodig, maar komen financieel wel ten laste van het samenwerkingsverband.	Het aantal residentiële leerlingen binnen Munio is beperkt. Via monitoring wordt de ontwikkeling gevolgd.

5. Doelstelling daling deelname aan het VSO	Beleidsdoel van Munio is het aantal leerlingen VSO categorie 1 in de periode 2022-2026 te laten dalen. Het risico bestaat dat dit niet gebeurt. Een tweede risico is dat Munio nog niet kan vaststellen dat leerlingen die vroeger naar het VSO zouden zijn gegaan en nu in het regulier onderwijs een plaats hebben de juiste benodigde extra ondersteuning krijgen.	Via monitoring (zie risico 1) zal dit nauwkeurig gevolgd worden. Een daling van het aantal leerlingen VSO betekent een daling van de te betalen ondersteuningsbekostiging. Het bedrag dat op basis hiervan beschikbaar is, wordt ingezet in de programma's. Indien de daling in het VSO langzamer verloopt heeft dit financieel invloed op het betreffende kalenderjaar en kan de situatie ontstaan dat het weerstandsvermogen moet worden aangesproken. Dit punt zal in samenhang met risico 1 opgepakt worden.
6. Personeel in dienst, risico's werkgeverschap	Als werkgever loopt Munio gebruikelijke risico's op langdurige ziekte en arbeidsconflicten. Hiervoor heeft Munio op dit moment geen voorzieningen getroffen. Een ander (beperkt) risico is dat Munio haar medewerkers betaalt op basis van de CAO VO en de bekostiging zware ondersteuning gebaseerd is op de bekostiging primair onderwijs.	In de begroting is een bedrag voor inhuur bij langdurige ziekte opgenomen en ook kosten van werkloosheidsuitkeringen worden begroot. Indien zich een arbeidsconflict voordoet zullen de hiermee gemoeide kosten drukken op het weerstandsvermogen, hiermee wordt in de begroting geen rekening gehouden. Via een stelsel van functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt de kans op arbeidsconflicten zo veel mogelijk verkleind.
7. Samenwerking met gemeenten en zorgorganisaties	Het beleid in het ondersteuningsplan 2022-2026 is in grote mate mede afhankelijk van de inzet van gemeenten en zorgorganisaties. Als hun inzet onvoldoende is vallen belangrijke pijlers onder het plan weg.	Munio zal met gemeenten en andere organisaties zo concreet mogelijk schriftelijke afspraken maken. Indien de beoogde inzet onvoldoende geleverd wordt kan dit invloed hebben op bijvoorbeeld de deelname aan het VSO (en daarmee op het weerstandsvermogen).
8. Uitputting budget lichte ondersteuning	Indien de afdrachten aan lwoo en pro hoger zijn dan het totale budget lichte ondersteuning van een samenwerkingsverband, kort DUO automatisch het meerdere op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen.	Dit is voor de afdrachten aan lwoo niet aan de orde gezien de keus voor opting out LWOO.

9. Uitputting budget zware ondersteuning	Indien de afdrachten aan het VSO hoger zijn dan het totale budget zware ondersteuning van een samenwerkingsverband, kort DUO het meerdere automatisch op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen. Mede als gevolg van de positieve verevening bij Munio wordt de kans hierop steeds kleiner.	Op dit moment is dit niet aan de orde. De afdracht aan het VSO is in 2023 ongeveer 65% van het totale budget zware ondersteuning. Als gevolg van de verwachte daling van het aantal VSO leerlingen zal dit percentage de komende jaren zelfs dalen. In de jaarlijkse (meerjaren)begroting zal het actuele percentage steeds vermeld worden.
10. Continuïteit	Een te laag eigen vermogen kan de continuïteit van een organisatie bedreigen.	Uit de risicoanalyse blijkt dat het weerstandsvermogen van Munio momenteel toereikend is (zie paragraaf 6.4 en 6.5 in het ondersteuningsplan 2022-2026).
11. Liquiditeit	Een te lage liquiditeit kan de organisatie in betalingsproblemen brengen.	Uit de jaarcijfers 2023 blijkt dat de liquiditeit van Munio toereikend is, namelijk 1,52%.
12. Privacy	Munio dient sinds mei 2018 te voldoen aan de AVG.	Munio maakt gebruik van externe kennis door de inhuur van een deskundige, die is aangesteld als functionaris gegevensbescherming bij Groenendijk Onderwijsconsultancy. Daarnaast volgen 2 medewerkers van Munio onder andere met behulp van informatie van de VO-raad en Kennisnet de relevante ontwikkelingen omtrent de AVG.
13. Risicomanagement	Met het opstellen van een risicoanalyse moet Munio het systeem van risicomanagement aanpassen.	Munio zal de risicoanalyse periodiek actualiseren. In 2021 is de risicoanalyse geactualiseerd door een externe adviseur, die gespecialiseerd is in het opstellen van risicoanalyses van samenwerkingsverbanden.
14. Signaleringswaarde bovenmatig publiek vermogen	De berekening van de signaleringswaarde is 3,5% van de totale bruto baten, met een ondergrens van € 250.000.	Munio heeft conform de richtlijnen van de Inspectie van het Onderwijs de gehele bovenmatige reserve versneld afgebouwd. Indien nodig zal Munio tussentijds bijsturen om een bovenmatige reserve te voorkomen.

4.2 Risicoprofiel

De volgende onverwachte risico's kunnen zich voor doen. De uiteindelijke gevolgen van een risico zijn uitgedrukt in een financiële waarde door de maximale financiële impact te vermenigvuldigen met de kans.

Kans:

1. Zeer onwaarschijnlijk <5%
2. Onwaarschijnlijk 5% <> 10%
3. Waarschijnlijk 10% <> 25%
4. Meer dan waarschijnlijk 25% <> 50%
5. Zeer waarschijnlijk 50% <> 100%

Risico	**Maximale impact per risico (a)**	**Kans dat risico zich voordoet (b)**	**Berekende verwachte impact (a x b)**
Structurele personele risico's: kosten van verzuim, verlof, werving/selectie, ontslag, conflicten en eigenrisicodragerschap (ERD) voor de werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)	€ 300.000	65%	€ 195.000
Incidentele personele risico's: voortvloeiend uit beleidswijzigingen van het samenwerkingsverband of van de landelijke of lokale overheid (reorganisaties, wegvallen subsidies e.d.)	€ 250.000	25%	€ 62.500
Deelname aan het VSO en/of pro ontwikkelt zich negatiever dan voorzien in het ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting	€ 435.000	50%	€ 217.500

Munio houdt op basis van de berekening van de risicobuffer, gebaseerd op de financiële gegevens van 2022, een buffervermogen van ongeveer € 475.000 aan.
Indien op enig moment de risicobuffer moet worden aangesproken, zal deze in de opvolgende jaren weer worden aangevuld tot het gewenste niveau. Dit gebeurt dan door in de exploitatiebegroting positieve financiële resultaten te realiseren.

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

In 2023 is een werknemer uit dienst getreden in verband met een langdurige periode van ziekteverzuim, na het afsluiten van een beëindigingsovereenkomst. Uit de WIA-beschikking van UWV bleken er geen herplaatsingsmogelijkheden te zijn voor de werknemer.

5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar

Zie 5.1.1.

5.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkering na ontslag

In 2023 was in het geval van één werknemer sprake van ontslag wegens een langdurige periode van ziekteverzuim. Met deze werknemer is een beëindigingsovereenkomst afgesloten. Munio had in 2022 een kortlopende schuld transitievergoeding opgenomen voor het financiële risico hieromtrent.

5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar

In 2023 hebben geen grote ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting plaatsgevonden.

5.1.5 Analyse balanspositie

	31-12-2023	**31-12-2022**
Activa		
Materiële vaste activa	136.479	142.486
Vorderingen	62.743	68.971
Liquide middelen	855.255	786.957
Totaal activa	**1.054.477**	**998.415**
Passiva		
Eigen vermogen	396.344	524.877
Voorzieningen	56.138	54.606
Kortlopende schulden	601.995	418.931
Totaal passiva	**1.054.477**	**998.415**

De voornaamste verschuivingen in de balans ten opzichte van 2022 betreffen:

- Een afname van de materiële vaste activa met € 6.007. Dit komt mede door een aantal oude bedrijfsmiddelen die niet meer werden gebruikt en daarom versneld zijn afgeschreven en uit de afschrijvingsstaat zijn weggehaald.
- Een afname van de vorderingen met € 6.228. De debiteuren zijn afgenomen met € 17.016, het saldo is volledig inbaar. Daarentegen zijn de overige vorderingen en activa toegenomen met € 10.786.
- De liquide middelen nemen per saldo met € 68.298 toe vanwege de positieve kasstroom uit operationele activiteiten.
- Het eigen vermogen neemt af door het negatieve resultaat van € 128.533.
- De voorzieningen nemen toe met € 1.532, er is per saldo meer gedoteerd dan onttrokken.

- De kortlopende schulden nemen toe met € 183.064. Dit bestaat voornamelijk uit een toename van de crediteuren met € 29.762 en een toename van nog te besteden subsidies en dan met name de subsidie HB á € 172.980. Daarentegen zijn de overige kortlopende schulden afgenomen met € 49.463. Er zijn geen bijzonderheden.

Kengetallen
Aan de balans kunnen onderstaande kengetallen ontleend worden:

	2022	2023	2024	2025	2026
Liquiditeit (current ratio)	2,04	1,52	1,50	1,27	1,16
Solvabiliteit 1	52,57%	37,59%	36,72%	27,91%	22,06%
Solvabiliteit 2	58,04%	42,91%	42,11%	33,28%	27,87%
Rentabiliteit	-3,06%	-0,90%	-0,10%	-0,88%	-0,46%
Weerstandsvermogen incl. MVA	3,87%	2,78%	2,53%	1,71%	1,26%
Huisvestingsratio	0,95%	0,95%	0,95%	1,00%	1,06%

De gehanteerde kengetallen zijn gebaseerd op een voor schoolbesturen ontwikkelde set kengetallen en daarmee niet allemaal even relevant voor een samenwerkingsverband passend onderwijs. Dit geldt met name voor de kengetallen die iets zeggen over het vermogen. Vanwege die verschillen is het onwenselijk om bijvoorbeeld de reserves af te zetten tegen een norm. Desalniettemin kan geconcludeerd worden dat Munio een financieel gezonde organisatie is.

5.1.6 Verantwoording besteding overmatige reserves o.b.v. signaleringswaarde

	Stand op 31-12-2022	Stand op 31-12-2023	Prognose stand 31-12-2024	Prognose stand 31-12-2025
Bruto baten	€ 13.554.389	€ 14.226.802	€ 15.073.558	€ 14.764.183
Publiek eigen vermogen	€ 524.877	€ 396.344	€ 381.837	€ 251.821
Signaleringswaarde	€ 474.404	€ 497.938	€ 527.575	€ 516.746
(Mogelijk) bovenmatig eigen vermogen	€ 50.473	€ 0	€ 0	€ 0

Besteding bovenmatige eigen vermogen	2022	2023	2024	2025
Verbetering basisondersteuning	€ 315.160	€ 0	€ 0	€ 0
Totale inzet bovenmatig eigen vermogen	**€ 315.160**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Op basis van de meest recente meerjarenbegroting wordt uitgegaan van een blijvende besteding van de overmatige reserves in de komende jaren.
Munio vindt het niet wenselijk om bovenmatige reserves te hebben. Daarom is door het toezichthoudend bestuur in januari 2023 besloten dat aan het einde van ieder kalenderjaar zal worden beoordeeld of het nodig is om actie te ondernemen op eventuele bovenmatige reserves. Indien actie nodig is, zal een plan voor de besteding van de bovenmatige reserves worden opgesteld. Vervolgens zal met instemming van het toezichthoudend bestuur op basis van het plan extra geld beschikbaar worden gesteld aan de scholen. In 2023 is extra geld beschikbaar gesteld ten behoeve van implementatie en borgingskosten van inclusieve lesplaatsen.

5.1.7 Analyse financieel resultaat

Staat van baten en lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	*Verschil begroting*	Realisatie 2022	*Verschil realisatie*
Baten					
(Rijks)bijdragen	13.735.545	13.606.118	*129.427*	13.279.215	*456.330*
Ov. overheidsbijdr. en subsidies	34.650	34.650	-	34.650	-
Overige baten	456.607	420.256	*36.351*	240.524	*216.083*
Totaal baten	**14.226.802**	**14.061.024**	***165.778***	**13.554.389**	***672.413***
Lasten					
Personele lasten	1.896.857	1.921.244	*24.387*	1.714.721	*182.136*
Afschrijvingen	35.250	31.750	*-3.500*	29.238	*6.012*
Huisvestingslasten	136.329	133.500	*-2.829*	132.323	*4.006*
Overige instellingslasten	313.580	434.250	*120.670*	398.846	*-85.266*
Doorbetaling aan schoolbesturen	11.977.610	11.497.391	*-480.219*	11.691.191	*286.419*
Totaal lasten	**14.359.626**	**14.018.135**	***-341.491***	**13.966.319**	***393.307***
Saldo baten en lasten	**-132.824**	**42.889**	***-175.713***	**-411.930**	***279.106***
Financiële baten en lasten	**4.291**	**-1.500**	***5.791***	**-2.815**	*7.106*
Resultaat	**-128.533**	**41.389**	***-169.922***	**-414.745**	***286.212***

Realisatie 2023 versus begroting 2023
In 2023 is een negatief resultaat van € 128.533 gerealiseerd. Er was een positief resultaat van € 41.389 begroot; een negatief verschil van € 169.922. Dit verschil wordt verklaard door hogere baten ad € 165.778 en ook hogere lasten ad € 335.700.

Per post valt het volgende op te merken.
De totale baten zijn in 2023 € 165.778 hoger dan begroot. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere rijksbijdragen ad € 129.427 in verband met herziene bekostiging vanuit DUO. De overige baten zijn € 36.351 hoger dan begroot. Enerzijds zijn er hogere overige baten door meer bijdragen van de scholen voor plaatsing van leerlingen bij Munio Onderwijs, ZOW-trajecten en dyslexieonderzoeken. Daarnaast was er een hoger te besteden bedrag voor voortijdig schoolverlaters beschikbaar, zoals verantwoord in het bestedingsplan. Anderzijds zijn er lagere baten gerealiseerd. In 2023 zijn nog geen lasten met betrekking tot de subsidies Wel in Ontwikkeling en Ouder- en jeugdsteunpunten gerealiseerd. Deze subsidies (baten) zullen worden besteed in 2024.
De totale lasten zijn in 2023 € 341.491 hoger uitgevallen dan begroot. De afwijking van de gerealiseerde personele lasten ten opzichte van de begroting is € 24.387 lager dan begroot. De salariskosten directie zijn lager dan begroot vanwege het volledig begroten van de salariskosten van de tijdelijke interim directeur-bestuurder op salariskosten directie, welke volledig op salariskosten OOP zijn verwerkt. Daarnaast heeft de directeur-bestuurder deels ouderschapsverlof opgenomen in 2023. De salariskosten OP zijn lager dan begroot, doordat langdurig een docent is ingehuurd via een detacheringsbureau. De salariskosten OOP zijn hoger dan begroot vanwege uitbreiding in de personele bezetting. Ook de salarisverhoging op basis van de nieuwe cao vo, die hoger was dan begroot, heeft gezorgd voor hogere personele lasten. De inhuur van personeel is ruim € 60.000 hoger dan begroot doordat er langdurig extra

personele inzet nodig was. Per saldo is er ongeveer € 1.500 gedoteerd aan de personele voorzieningen. Het verschil bestaat verder voornamelijk uit kleine afwijkingen in verschillende posten. De afschrijvingslast is € 3.500 hoger dan begroot vanwege een aantal incidentele investeringen en investeringen wegens uitbreiding, zoals de aanschaf van laptops ten behoeve van nieuwe medewerkers. Daarnaast zijn een aantal oude bedrijfsmiddelen die niet meer werden gebruikt versneld afgeschreven en uit de afschrijvingsstaat weggehaald. De huisvestingslasten zijn € 2.829 hoger uitgevallen dan begroot. Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan. De overige instellingslasten zijn € 120.670 lager dan begroot door lagere lasten voor inhuur deskundigen, omdat er minder inzet van deskundigen voor diverse projecten nodig is geweest. De besteding aan voortijdig schoolverlaters heeft middels personele inzet plaatsgevonden. Tevens zijn met betrekking tot de vangnetconstructie (groei VSO) fors minder lasten gerealiseerd. De post doorbetaling aan schoolbesturen valt € 480.219 hoger uit dan begroot. Door de herziene bekostiging vanuit DUO zijn de verplichte afdrachten via DUO ruim € 97.000 hoger dan begroot. Daarnaast zijn de uitgaven aan de arrangementen ongeveer € 309.000 hoger dan begroot. Dit komt doordat er extra middelen beschikbaar zijn gesteld voor implementatie- en borgingskosten ten behoeve van inclusieve lesplaatsen. De lasten lwoo opting out zijn bijna € 74.000 hoger vanwege de indexering van de bekostiging door DUO.
Het financieel resultaat is € 5.791 hoger dan begroot als gevolg van een wijziging van de rentetarieven.

Realisatie 2023 versus realisatie 2022
In vergelijking met de realisatie van 2022 is het resultaat € 286.212 hoger uitgevallen. Zowel de baten als de lasten zijn toegenomen, met respectievelijk € 679.519 en € 393.307. Wanneer we kijken naar de verschillende posten, springen de volgende zaken in het oog.
De baten stijgen met name door meer rijksbijdragen ad € 456.330 als gevolg van hogere bekostigingstarieven. De overige baten zijn € 216.083 hoger door meer bijdragen van de scholen voor plaatsing van leerlingen bij Munio Onderwijs, ZOW-trajecten en dyslexieonderzoeken. De inkomsten VSV zijn hoger, doordat een deel van het niet bestede subsidiebedrag uit voorgaande jaren in 2023 is ingezet. Daarnaast is in 2023 van UWV een compensatie ontvangen voor de betaalde transitievergoeding die een werknemer had ontvangen wegens ontslag in verband met langdurige arbeidsongeschiktheid.
De lasten zijn in 2023 met € 393.307 toegenomen. Dit verschil wordt verklaard door hogere personele lasten ad € 182.136, enerzijds bestaande uit hogere lonen en salarissen ad € 196.276 en hogere pensioen- en sociale lasten ad € 35.243. Daarnaast zijn in 2023 de lasten voor inhuur personeel ten behoeve van inzet bij Munio Onderwijs € 77.853 hoger. De personele voorzieningen zijn per saldo toegenomen met € 1.532 in 2023 tegenover een vrijval van € 61.227 in 2022. Anderzijds zijn de overige personele lasten € 134.400 lager als gevolg van lagere lasten voor inhuur ambulante begeleiders doordat per augustus 2022 de AB-gelden ad € 14.400 per school zijn stopgezet. Ook zijn de ontvangen UWV-uitkeringen € 32.583 hoger dan in 2022. Er zijn hogere afschrijvingen ad € 6.012 vanwege een aantal incidentele investeringen en investeringen wegens uitbreiding, zoals de aanschaf van laptops ten behoeve van nieuwe medewerkers. Daarnaast zijn een aantal oude bedrijfsmiddelen die niet meer werden gebruikt versneld afgeschreven en uit de afschrijvingsstaat weggehaald. De huisvestingslasten zijn in 2023 € 4.006 hoger dan in 2022. De hogere huisvestingslasten huur kantoor zijn als gevolg van de jaarlijkse huurprijsaanpassing. Tevens zijn de overige huisvestingslasten flink gestegen vanwege de gestegen energieprijzen. De schoonmaakkosten bestaan in 2023 slechts nog uit de aanschaf van schoonmaakartikelen, aangezien per 1 januari 2023 een facilitair medewerker in dienst is getreden. De overige instellingslasten zijn in 2023 € 85.266 lager dan in 2022. Dit komt voornamelijk door minder inhuur van deskundigen ad € 26.572, een daling van de verzekeringskosten ad € 11.534 in verband met een betaalde afkoopsom in 2022, een daling van de door het samenwerkingsverband betaalde afdrachten ondersteuningsbekostiging groei VSO ad € 50.913 en een daling van de diverse posten ad

€ 32.264. Daarentegen zijn de telefoonkosten in 2023 € 7.357 hoger in verband met vernieuwingen van telefoons, de kosten voortijdig schoolverlaters zijn € 7.333 hoger doordat er meer PMT-behandelingen zijn geweest, er zijn meer leermiddelen en testen aangeschaft ad € 6.524 en de ICT kosten zijn toegenomen met € 8.769. De doorbetalingen aan de scholen zijn in 2023 gestegen met € 286.419. Dit verschil komt door de hogere verplichte afdrachten uit te voeren door OCW als gevolg van de herziene bekostiging in 2023 ad € 534.671. De lasten in verband met de lwoo opting out zijn met een totaal van € 256.707 gestegen ten opzichte van 2022. Ook is er een hogere besteding van de subsidie begaafde leerlingen geweest in verband met het voortbestaan van de HB-klas bij het OPDC Munio Onderwijs in 2023 ad € 32.671. Er zijn per saldo lagere overige doorbetalingen aan schoolbesturen met een totaal van € 537.631. In 2022 is nog gewerkt met het uitkeren van arrangementsgelden aan de scholen. Per schooljaar 2022-2023 zijn de groepsarrangementen vervangen door een vaste verdeelsleutel (de KOOS-middelen). Daarnaast zijn er sinds 2022 geen arrangementen Dokwerk meer, waren er in 2023 minder uitgaven aan maatwerk, is er in 2022 € 292.570 ingezet ten behoeve van extra ondersteuning van leerlingen volgens het bestedingsplan afbouw bovenmatige reserves en is er in 2022 € 500.000 extra ingezet ten behoeve van passend onderwijs. Daartegenover is er in 2023 ongeveer € 400.000 meer ingezet ten behoeve van inclusieve lesplaatsen.
Het financiële resultaat is in 2023 € 7.106 hoger dan in 2022 als gevolg van een wijziging van de rentetarieven.

Programmabegroting: Realisatie 2023 versus begroting 2023
In voorgaande alinea's zijn begroting en realisatie gerubriceerd zoals dat in de XBRL-indeling voorgeschreven is. Munio werkt echter primair met een programmabegroting, waarbij de lasten niet zijn ingedeeld langs de lijn personeel, afschrijvingen, huisvestingslasten, overige lasten en doorbetalingen, maar aan de hand van verschillende inhoudelijke programma's, die aansluiten bij het ondersteuningsplan. Onderstaande tabel geeft weer welke lasten voor de verschillende programma's begroot waren voor 2023, wat er gerealiseerd is en wat het verschil daartussen is.

Analyse programmalasten	**Realisatie 2023**	**Begroting 2023**	**Verschil begroting**
Programma 1: Stichting Munio	1.327.139	1.206.636	120.503
Programma 2: Passend onderwijs	109.937	245.306	-135.369
Programma 3: Arrangementen	1.438.568	1.117.775	320.793
Programma 4: LWOO (opting out)	4.221.022	4.147.315	73.707
Programma 5: Onderwijsvoorziening Munio	742.140	700.052	42.088
Programma 6: Bestuur en organisatie	297.073	364.750	-67.677
Totaal	**8.135.879**	**7.781.834**	**354.045**

De uitgaven aan de programma's zijn € 354.045 hoger dan begroot. In hoofdlijnen is dit als volgt te verklaren:

Programma 1 St. Munio:
- De hogere programmalasten zijn ontstaan door de nieuwe COA VO 2023/2024. De loonkosten zijn gestegen door de salarisverhoging van 10% per 1 juli 2023 (t.o.v. 3,8% begroot). De werknemers hebben daarnaast in november een eenmalige uitkering gekregen die afhankelijk is van de loonschaal, variërend van € 350 tot € 1.000 bruto naar rato van de betrekkingsomvang.

Programma 2 Passend onderwijs:

- Met betrekking tot de vangnetconstructie (groei VSO) zijn nagenoeg geen lasten gerealiseerd t.o.v. een jaarbudget van € 100.000. Vanuit de go-scholen zijn er verder geen declaraties ontvangen. Dit zorgt voor een positief verschil ten opzichte van de begroting.
- Met betrekking tot de subsidies Wel in Ontwikkeling á € 22.775 en Ouder- en jeugdsteunpunten á € 56.531 zijn nog geen lasten gerealiseerd. De baten (de subsidiebedragen) worden in de administratie gelijkgesteld aan de lasten en hebben derhalve geen invloed op het resultaat. De bedragen zullen ter besteding worden meegenomen naar 2024.
- De besteding van de VSV-subsidie blijft achter op de begroting. Per 1 augustus 2023 is er echter sprake van personele inzet vanuit Munio om het aantal vroegtijdig schoolverlaters en het aantal thuiszitters terug te dringen. Hiervoor is een verzuimcoach aangesteld die de scholen gaat ondersteunen bij het terugdringen van dit verzuim. Deze loonkosten worden ten laste van programma 1 verwerkt, maar zullen ten laste van de VSV-subsidie worden verantwoord.
- Er is minder gebruik gemaakt van inhuur deskundigen dan begroot.

Programma 3 Arrangementen:

- Er is een vergoeding á € 300.000 voor implementatie- en borgingskosten ten behoeve van inclusieve lesplaatsen extra ten opzichte van de begroting beschikbaar gesteld. Het bedrag is verdeeld over 15 scholen.
- Door een toename van het aantal trajecten zijn de kosten van ZOW-trajecten en maatwerktrajecten hoger dan begroot.

Programma 4 LWOO (opting out):

- De lasten zijn hoger dan begroot vanwege de bijstelling van de tarieven door DUO.

Programma 5 Onderwijsvoorziening PasVOrm:

- De gerealiseerde loonkosten zijn lager dan begroot, doordat een uitbreiding van de personeelsformatie gedurende 2023 later werd gerealiseerd dan aanvankelijk werd verwacht/begroot. Door de salarisverhoging van 10% per 1 juli 2023 (t.o.v. 3,8% begroot) en de eenmalige uitkering vanuit de nieuwe cao vo is het verschil ten opzichte van de begroting grotendeels ingelopen.
- Er zijn flink hogere lasten gerealiseerd wegens tijdelijke inhuur van personeel gedurende het jaar.

Programma 6 Bestuur en organisatie:

- Het budget voor vervanging wegens ziekte en verlof is niet benut.
- De posten scholing, inhuur deskundigen en overige uitgaven zijn lager uitgevallen dan begroot.

De realisatie komt naast de hierboven genoemde verschillen redelijk overeen met de begroting. De overige verschillen bestaan uit vele relatief kleine posten.

5.1.8 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen

Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450 aangehouden. Naast een aantal incidentele investeringen zijn in het boekjaar voornamelijk de gebruikelijke investeringen wegens vervanging en/of uitbreiding gedaan. Er worden verder voornamelijk vervangingsinvesteringen gedaan, dus de toekomstige investeringen zullen naar verwachting nagenoeg gelijk zijn aan de afschrijvingen.

5.1.9 Toelichting op kasstromen en financiering

Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

5.1.10 Informatie over financiële instrumenten
Er worden geen risico's afgedekt door inzet van financiële instrumenten.

5.1.11 In control statement
De financiële administratie alsmede de personeels- en salarisadministratie van Munio is uitbesteed aan GOA. In opdracht van Munio voert GOA alle mutaties uit. GOA beschikt over een ISAE-verklaring.

5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar
De belangrijkste ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband staan genoemd onder hoofdstuk 3. Specifieke ontwikkelingen op het gebied van onderwijskundige zaken zijn voor het samenwerkingsverband niet van toepassing. Op Munio zitten leerlingen van verschillende leeftijden uit verschillende niveaus en verschillende leerjaren met elkaar in één groep. Deze leerlingen staan nog altijd ingeschreven op de school van herkomst. De school van herkomst behoudt dus ook zorgplicht en is verantwoordelijk voor de voortgang van de leerling. De leerlingen volgen het programma van de school waar ze ingeschreven staan.

5.2.2 Onderwijsprestaties
Niet van toepassing.

5.2.3 Onderwijskundige en onderwijs programmatische zaken
Niet van toepassing.

5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid
Niet van toepassing.

5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling
Niet van toepassing.

5.3 Duurzaamheid

5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar
Het samenwerkingsverband heeft een huurcontract afgesloten met Klop Beheer BV. In dat contract is opgenomen dat de verhuurder zich inspant om het pand te verduurzamen en dat de huurder (het samenwerkingsverband) daaraan medewerking zal verlenen. Door de verhuurder is een verduurzamingsslag gemaakt, o.a. door een grondige verbouwing in 2021.

6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein

6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs

Per 1 september 2022 is een extra onderwijsgroep binnen het OPDC van Munio gestart. Deze groep is specifiek bedoeld voor hoogbegaafde leerlingen die thuis zijn of dreigen komen te zitten en niet of nauwelijks onderwijs meer volgen. Het doel is om via deze route de leerlingen te behouden voor of terug te laten keren naar het onderwijs.

6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek

Niet van toepassing.

6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg

Per 1 augustus 2022 is er een nieuwe verdeling van middelen vanuit het samenwerkingsverband aan de scholen. De middelen zijn gekoppeld aan de ambities van de scholen en worden cyclisch gemonitord en geëvalueerd, het zogenaamde KOOS-traject. Voor de kwaliteitsmonitoring wordt gebruik gemaakt van het systeem van Perspectief op School (POS). Munio heeft kwaliteitszorg hoog in het vaandel staan en evalueert regelmatig met POS om de kwaliteitszorg te optimaliseren.

6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel

In de loop van 2023 is er een extra onderwijsassistent aangesteld op projectmatige basis boven op de bestaande formatie. Er is een docent aangenomen waarmee de formatie van Munio Onderwijs weer volledig op orde is gesteld voor het schooljaar 2023-2024. De verwachting is dat de personele bezetting daarmee medio zomer van 2023 volledig op orde is en dat in het restant van 2023 geen werving van nieuwe medewerkers bij geheel Munio hoeft plaats te vinden. In 2023 zal gestopt worden met de inzet van inhuurkrachten/zzp, waardoor de gehele formatie van Munio bestaat uit medewerkers met een dienstverband bij Munio.

6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting

Niet van toepassing.

6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen

Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450 aangehouden. Naast een aantal incidentele investeringen zijn in het boekjaar voornamelijk de gebruikelijke investeringen wegens vervanging en/of uitbreiding gedaan. Er worden verder voornamelijk vervangingsinvesteringen gedaan, dus de toekomstige investeringen zullen naar verwachting nagenoeg gelijk zijn aan de afschrijvingen.

6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid

Het samenwerkingsverband heeft een huurcontract afgesloten met Klop Beheer BV. In dat contract is opgenomen dat de verhuurder zich inspant om het pand te verduurzamen en dat de huurder (het samenwerkingsverband) daaraan medewerking zal verlenen. Door de verhuurder is een verduurzamingsslag gemaakt, o.a. door een grondige verbouwing in 2021.

6.2 Continuïteitsparagraaf

6.2.1 A.1 Kengetallen

Personele bezetting in FTE

Categorie	2023	2024	2025	2026
Directie	0,95	0,95	0,95	0,95
OP	2,62	2,34	2,80	2,80
OOP	16,18	17,66	18,36	18,36
Totaal	**19,75**	**20,95**	**22,11**	**22,11**

Naar verwachting zal de totale personeelsbezetting in 2024 en 2025 toenemen en vervolgens stabiliseren. Het samenwerkingsverband wil flexibel op vragen en ontwikkelingen kunnen inspelen. Het werken met tijdelijke contracten of het inhuren van personeel maakt het mogelijk om specifieke expertise in te huren en zo aan deze wens te voldoen. De continuïteit en stabiliteit staat hierbij voorop. Naar verwachting zal vanaf medio 2024 de inhuur van personeel afnemen en de personeelsbezetting van Munio toenemen. De personele bezetting is getoond inclusief de bezetting van een stagiair met een gemiddelde van 0,40 FTE in 2023.

Leerlingenaantallen

De leerlingaantallen op de reguliere VO scholen zijn van belang in verband met de inkomsten van Munio. De leerlingenaantallen VSO en pro zijn van belang in verband met de verplichte afdrachten die Munio moet doen voor de ondersteuningsbekostiging van deze leerlingen. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting heeft Munio hierbij de volgende aannames (2024-2026) gedaan.

Leerlingen op teldatum	1 okt. 2023	1 okt. 2024	1 okt. 2025	1 okt. 2026
VO overige	8.754	8.537	8.448	8.310
Leerlingen pro	292	286	294	291
Totaal VO	**9.046**	**8.823**	**8.742**	**8.601**

VSO leerlingen op teldatum	1 feb. 2023	1 feb. 2024	1 feb. 2025	1 feb. 2026
Categorie 1 (laag)	251	246	241	238
Categorie 2 (midden)	27	27	27	27
Categorie 3 (hoog)	16	12	12	12
Totaal VSO	**294**	**285**	**280**	**277**

Huisvesting

Munio kent één locatie, welke is gehuisvest aan de Dokter van Stratenweg 15 te Gorinchem. Op deze locatie is het centraal bureau van Munio gevestigd, alsmede de Munio onderwijsvoorziening. De locatie wordt van Klop Beheer gehuurd. Van de gemeenten wordt een subsidie voor de huur ontvangen.

6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting

Het toeziendhoudend bestuursdeel heeft op 29 januari 2024 de begroting 2024 en de meerjarenbegroting goedgekeurd. Onderstaand wordt deze (meerjaren)begroting gepresenteerd conform de XBRL-indeling (de begroting is origineel als een programma begroting opgesteld).

	2023	2024	2025	2026
Balans				
Vaste Activa				
Materieel	136.479	136.479	136.479	136.479
TOTAAL VASTE ACTIVA	*136.479*	*136.479*	*136.479*	*136.479*
Vlottende Activa				
Vorderingen	62.743	62.743	62.743	62.743
Liquide Middelen	855.255	840.748	703.057	635.348
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	*917.998*	*903.491*	*765.800*	*698.091*
TOTAAL ACTIVA	**1.054.477**	**1.039.970**	**902.279**	**834.570**
Eigen Vermogen	*396.344*	*381.837*	*251.821*	*184.112*
Algemene Reserve	396.344	381.837	251.821	184.112
Bestemmingsreserve	0	0	0	0
Voorzieningen	56.138	56.138	48.463	48.463
Kortlopende schulden	601.995	601.995	601.995	601.995
TOTAAL PASSIVA	**1.054.477**	**1.039.970**	**902.279**	**834.570**

	2023	2024	2025	2026
Staat/Raming van Baten en Lasten				
Baten				
Rijksbijdragen	13.735.545	14.357.568	14.121.039	14.200.874
Overige overheidsbijdragen en subsidies	34.650	34.650	34.650	34.650
Overige baten	456.607	681.340	608.495	335.300
TOTAAL BATEN	*14.226.802*	*15.073.558*	*14.764.183*	*14.570.824*
Lasten				
Personeelslasten	1.896.857	2.547.680	2.481.296	2.121.974
Afschrijvingen	35.250	33.750	33.750	34.250
Huisvestingslasten	136.329	143.000	149.000	155.100
Overige lasten	313.580	249.550	235.750	239.250
Doorbetaling aan schoolbesturen	11.977.610	12.115.085	11.995.404	12.088.959
TOTAAL LASTEN	*14.359.626*	*15.089.065*	*14.895.200*	*14.639.533*
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	-132.824	-15.507	-131.016	-68.709
Saldo financiële bedrijfsvoering (rentebaten -/- rentelasten)	4.291	1.000	1.000	1.000
Totaal resultaat	**-128.533**	**-14.507**	**-130.016**	**-67.709**

Toelichting meerjarenbalans

Aan de activazijde blijven de materiële vaste activa in waarde gelijk, omdat er vanuit is gegaan dat de investeringen nagenoeg gelijk zijn aan de afschrijvingen. Er worden dus enkel vervangingsinvesteringen gedaan. Ook van de vorderingen wordt aangenomen dat deze ongeveer gelijk blijven. De balans is een momentopname en daardoor is het lastig te voorspellen hoe hoog de vorderingen in de toekomst zullen zijn, met name op een specifiek moment. Dit hangt af van het moment waarop de subsidies worden ontvangen en afrekeningen worden opgesteld. Op basis van de begrote afschrijvingen versus investeringen, dotaties aan de voorzieningen versus onttrekkingen en het resultaat neemt de stand van de liquide middelen vanaf 2024 af.

Aan de passivazijde neemt het eigen vermogen vanaf 2024 af, omdat het begrote resultaat voor deze jaren negatief is. Munio vindt het niet wenselijk om bovenmatige reserves te hebben. Daarom is door het toezichthoudend bestuur in januari 2023 besloten dat aan het einde van ieder kalenderjaar zal worden beoordeeld of het nodig is om actie te ondernemen op eventuele bovenmatige reserves. Indien actie nodig is, zal een plan voor de besteding van de bovenmatige reserves worden opgesteld. Vervolgens zal met instemming van het toezichthoudend bestuur op basis van het plan extra geld beschikbaar worden gesteld aan de scholen. Hierbij wordt voldaan aan het uitgangspunt dat de algemene reserve onder de signaleringswaarde blijft.
De stand van de voorzieningen daalt in 2025 in verband met de verwachte onttrekkingen aan de middellange voorzieningen en wordt vervolgens gelijk gehouden: de dotaties zullen gelijk zijn aan de onttrekkingen. De kortlopende schulden blijven ook gelijk. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de voorzieningen: de omvang is lastig te voorspellen, aangezien deze sterk afhankelijk is van het moment waarop de facturen worden ontvangen.

Per saldo neemt het totaal vermogen de komende jaren naar verwachting af en zal Munio geen bovenmatige reserves hebben.

Toelichting meerjarenexploitatie

Op basis van de prognose van het aantal leerlingen, zullen de baten Rijksbijdragen in 2024 toenemen en vanaf 2025 iets afnemen. De baten stijgen vanaf 2024 in verband met meer bijdragen van de scholen door deelname van meer leerlingen aan het ZOW-traject. Eveneens stijgen de baten vanaf 2024 in verband met een bijdrage van de scholen voor de kosten van een maatwerktraject, zoals in 2023 door het toezichthoudend bestuur is besloten. In 2024 zijn de baten hoger in verband met de subsidies ouder- en jeugdsteunpunten en Wel in Ontwikkeling. Daarnaast zijn de baten in 2024 en 2025 fors hoger in verband met een nieuwe toekenning van de subsidie begaafde leerlingen en een subsidie in verband met de start van een pilot waarbinnen jeugdhulp wordt toegevoegd aan het aanbod in het OPDC Munio Onderwijs.

In 2024 zullen naar verwachting de personeelslasten fors hoger zijn ten opzichte van 2023. De stijging van deze lasten is deels te wijten aan hogere werkgeverslasten ten gevolge van de nieuwe cao (er is in 2023 een loonstijging van 10% doorgevoerd). Tevens groeit een aantal medewerkers nog door in de loonschaal. Daarnaast is er in 2024 en 2025 sprake van extra personele inzet ten laste van de eerder genoemde subsidies en nemen de personeelslasten toe vanwege uitbreiding van de formatie. Verder is in de meerjarenbegroting rekening gehouden met cao loonstijgingen op basis van een inflatiepercentage. De afschrijvingen nemen in 2024 iets af vanwege een aantal afschrijvingen van investeringen in 2023 en zullen naar verwachting in 2026 iets toenemen vanwege prijsstijgingen. De huisvestingslasten nemen toe op basis van een doorberekening van een jaarlijkse huurprijsaanpassing op basis van het consumentenprijsindexcijfer. De overige lasten zijn naar verwachting vanaf 2024 lager dan in 2023 in verband met minder inhuur van deskundigen. De doorbetalingen aan de schoolbesturen fluctueren, dit op basis van de prognose van het aantal leerlingen. De niet verplichte doorbetalingen aan de schoolbesturen zullen redelijk stabiel zijn. In 2023 zijn de bovenmatige reserves ingezet. Indien nodig, zal hier in de toekomst weer actie op worden ondernomen.

De rentebaten bestaan uit de rente die over het positieve banksaldo is ontvangen. Het banksaldo zal lager worden, waardoor de rentebaten zullen afnemen.

(FINANCIEEL)
JAARVERSLAG

2023

Stichting Munio
te Gorinchem

GROENENDIJK
onderwijsadministratie

Bezoekadres Trapezium 210, Sliedrecht
Postadres Postbus 80, 3360 AB Sliedrecht

T (0184) 41 25 07
http://www.groenendijk.nl/

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Resultaat	40
Kengetallen	41

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	42
B2 Balans per 31 december 2023	47
B3 Staat van baten en lasten 2023	49
B4 Kasstroomoverzicht 2023	50
B5 Toelichting behorende tot de balans	51
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten	56
Model E Overzicht verbonden partijen	62
B7 Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen	63
B8 Gebeurtenissen na balansdatum	64
Formulier goedkeuring/vaststelling	64

C OVERIGE GEGEVENS

C1 Statutaire Regeling Omtrent Bestemming Resultaat	65
C2 Controleverklaring door de onafhankelijke accountant	66

RESULTAAT

Het resultaat over 2023 bedraagt € -128.533,- tegenover € -414.745,- over 2022. De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Baten			
(Rijks)bijdragen	13.735.545	13.606.118	13.279.215
Overige overheidsbijdragen en subsidies	34.650	113.956	34.650
Overige baten	456.607	340.950	240.524
	14.226.802	14.061.024	13.554.389
Lasten			
Personele lasten	1.896.857	1.921.244	1.714.721
Afschrijvingen	35.250	31.750	29.238
Huisvestingslasten	136.329	133.500	132.323
Overige instellingslasten	313.580	434.250	398.846
Doorbetaling aan schoolbesturen	11.977.610	11.497.391	11.691.191
	14.359.626	14.018.135	13.966.319
Saldo baten en lasten	-132.824	42.889	-411.930
Financiële baten en lasten	4.291	-1.500	-2.815
Nettoresultaat	-128.533	41.389	-414.745

KENGETALLEN

	2023	2022
Liquiditeit *(Vlottende activa / kortlopende schulden)*	1,52	2,04
Solvabiliteit 1 *(Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%)*	37,59	52,57
Solvabiliteit 2 *(Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%)*	42,91	58,04
Rentabiliteit *(Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%)*	-0,90	-3,06
Weerstandsvermogen excl. MVA *(Eigen vermogen - materiële vaste activa) / rijksbijdragen * 100%)*	1,89	2,88
Weerstandsvermogen incl. MVA *(Eigen vermogen / totale baten * 100%)*	2,78	3,87
Huisvestingsratio *(Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen / totale lasten * 100 %)*	0,95	0,95
Personele lasten / totale lasten + fin. lasten (in %)	13,21	12,28
Materiële lasten / totale lasten + fin. lasten (in %)	86,79	87,72

Liquiditeit
Het kengetal geeft aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit
In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.
Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Huisvestingsratio
Het kengetal geeft aan de verhouding van de huisvestingslasten t.o.v. de totale lasten.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

Het bestuur heeft zich een oordeel gevormd over de zaken die in het jaarverslag worden besproken en heeft voor de bedragen die in de jaarrekening zijn opgenomen schattingen gemaakt. Indien dit voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

De activiteiten van de Stichting bestaan uit het geven van Passend Onderwijs (SBI-code 85599). De Stichting is gevestigd te Gorinchem en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Gorinchem onder nummer 59162554.

Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

De jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450,00 aangehouden.

De activagroepen met afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:
OLP en apparatuur: diverse afschrijvingstermijnen op basis van geschatte levensduur.
Meubilair: 5 tot 10 jaar.
ICT: 5 tot 20 jaar.

Vorderingen
De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen en overlopende activa. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen
De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve die voortkomt uit de door (semi-) overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de instelling. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op de activa in minderen zijn gebracht. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening jubilea en de voorziening levensfase bewust personeelsbeleid. Deze worden opgenomen voor de contante waarde.

Voorzieningen zijn verdeeld naar langlopend en kortlopend. Kortlopend heeft betrekking op het deel van de voorziening met een looptijd van maximaal één jaar. Het langlopend deel op het deel met een looptijd langer dan één jaar.

Voorziening jubilea
Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen gevormd. Voor de berekening is uitgegaan van de datum van indiensttreding van de medewerker in het onderwijs. Vanaf deze datum bouwt de medewerker aanspraken op voor een te ontvangen jubileum-gratificatie bij 25-jarig en 40-jarig dienstverband. Er is rekening gehouden met een variabele blijfkans en een rekenrente van 2,5 %.

Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid (LFBPB)
Voorziening heeft betrekking op het basisbudget en het aanvullend budget.

Het basisbudget is voor personeelsleden, die maximaal 90 klokuren verlof (per fte) hebben gespaard en dit in de toekomst willen gaan opnemen. Deze uren zijn gewaardeerd tegen de loonkosten per uur. Dit is verhoogd met de werkgeverslasten.

Het aanvullend budget betreft aanvullend verlof voor de oudere werknemers (vanaf 57 jaar). De hoogte van de voorziening is gebaseerd op het aantal uur vermenigvuldigd met de loonkosten per uur. Alleen de bijdrage van de werkgever is in deze voorziening berekend. Er is gerekend met een opname kans van 80% en een rekenrente van2,5% (conform model VO-Raad).

Voorziening eigen wachtgelders:
Voorziening ww uitkeringen is gewaarderd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting per balansdatum af te wikkelen. In het VO is 75% collectief en

25% individueel per school. Voor het individuele deel wordt een voorziening opgebouwd.

Voorziening langdurig zieken (bij eigen risicodragerschap ziekteverzuim en/of WGA):
De instelling is eigen risicodrager voor het ziekteverzuim van de medewerkers gedurende de eerste 2 jaar. Voor medewerkers die per balansdatum langdurig ziek zijn (en dit naar verwachting blijven) wordt een voorziening gevormd voor de loonkosten van de nog resterende maanden van deze periode. Dit vanuit de veronderstelling dat deze medewerkers tijdens hun ziekte geen prestaties voor de instelling leveren. De voorziening wordt opgenomen voor de nominale waarde. De dotatie wordt ten laste van de personeelskosten gebracht. De werkelijke loonkosten voor deze medewerkers worden onttrokken aan de voorziening.

Langlopende en kortlopende schulden en overige verplichtingen.
Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kasstroomoverzicht
In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering en liquiditeit. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

RESULTAATBEPALING

Algemeen
De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

(Rijks)bijdragen
Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie, verstrekt door het Ministerie van OCW, opgenomen. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen. Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft. De Rijksbijdragen betreffen de (bruto) door OCW toegekende vergoedingen. Doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen zijn verantwoord onder de Doorbetalingen aan schoolbesturen.
De Rijksbijdragen betreffen de (bruto) door OCW toegekende vergoedingen. Doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen zijn verantwoord onder de Doorbetalingen aan schoolbesturen.

Overige overheidsbijdragen en subsidies
Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de cao uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het bevoegd gezag.

Pensioenen
De instelling heeft een toegezegd pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte en contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van het ABP ultimo 2023 is 110,5%
Per ultimo 2022 was deze 110,9%

Afschrijvingen
Materiële Vaste Activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Huisvestingslasten
Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten
De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.
Tevens worden hier de doorbetalingen aan de onderwijsinstellingen verantwoord. Deze zijn te onderscheiden in de verplichte afdrachten, generieke afdrachten op basis van het ondersteuningsplan en specifieke afdrachten (arrangementen).

Financiële baten en lasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Financiële instrumenten

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het marktrisico, het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico
De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil.
De instelling loopt geen prijsrisico's.
De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico
De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico
Het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

De instelling loopt geen renterisico en geen kasstroomrisico.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden
Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

B2 BALANS PER 31 december 2023
(na verwerking resultaatbestemming)

		31 december 2023		31 december 2022	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1				
Meubilair		70.394		84.940	
ICT		36.887		40.799	
OLP en apparatuur		29.198		16.747	
			136.479		142.486
Vlottende activa					
Vorderingen	2				
Debiteuren		33.151		50.167	
Overige vorderingen en activa		29.591		18.805	
			62.743		68.971
Liquide middelen	3		855.255		786.957
			1.054.477		998.415

B2 BALANS PER 31 december 2023
(na verwerking resultaatbestemming)

		31 december 2023		31 december 2022	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	4				
Algemene reserve		396.344		524.877	
			396.344		524.877
Voorzieningen	5				
Personeelsvoorzieningen		56.138		54.606	
			56.138		54.606
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		76.381		46.619	
Belasting en premie sociale verzekeringen		89.317		65.300	
Schulden terzake van pensioenen		24.541		21.407	
Kortlopende schulden en passiva		411.756		285.605	
			601.995		418.931
			1.054.477		998.415

B3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023

		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
		€	€	€
Baten				
(Rijks)bijdragen	7	13.735.545	13.606.118	13.279.215
Overige overheidsbijdragen en subsidies	8	34.650	113.956	34.650
Overige baten	9	456.607	340.950	240.524
		14.226.802	14.061.024	13.554.389
Lasten				
Personele lasten	10	1.896.857	1.921.244	1.714.721
Afschrijvingen	11	35.250	31.750	29.238
Huisvestingslasten	12	136.329	133.500	132.323
Overige instellingslasten	13	313.580	434.250	398.846
Doorbetaling aan schoolbesturen	14	11.977.610	11.497.391	11.691.191
		14.359.626	14.018.135	13.966.319
Saldo baten en lasten		-132.824	42.889	-411.930
Financiële baten en lasten	**15**			
Financiële baten		4.933	0	0
Financiële lasten		642	1.500	2.815
Financiële baten en lasten		4.291	-1.500	-2.815
Resultaat		-128.533	41.389	-414.745

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2023

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2023		2022	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		-132.824		-411.930
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	35.250		29.238	
- Mutaties voorzieningen	1.532		-61.227	
		36.781		-31.988
Veranderingen in vlottende middelen				
- Vorderingen	6.229		-11.661	
- Kortlopende schulden	183.064		-14.158	
		189.293		-25.818
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		93.250		-469.736
- Ontvangen interest	4.933		0	
- Betaalde interest	-642		-2.815	
		4.291		-2.815
Kasstroom uit operationele activiteiten		97.541		-472.551
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	-29.243		-27.806	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-29.243		-27.806
Mutatie liquide middelen		68.298		-500.357
Beginstand liquide middelen	786.957		1.287.315	
Mutatie liquide middelen	68.298		-500.357	
Eindstand liquide middelen		855.255		786.957

B5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS
(na verwerking resultaatbestemming)

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
1 Materiële vaste activa		
Meubilair	70.394	84.940
ICT	36.887	40.799
OLP en apparatuur	29.198	16.747
	136.479	142.486

	Meubilair	ICT	OLP en appara-tuur	Totaal
	€	€	€	€
Boekwaarde 31 december 2022				
Aanschaffingswaarde	115.160	65.539	23.608	204.307
Cumulatieve afschrijvingen	-30.220	-24.739	-6.861	-61.821
Boekwaarde 31 december 2022	84.940	40.799	16.747	142.486
Mutaties				
Investeringen	1.323	11.640	16.279	29.243
Desinvesteringen	-511	-12.952	-2.374	-15.837
Afschrijvingen	-15.869	-15.552	-3.829	-35.250
Afschr. desinvesteringen	511	12.952	2.374	15.837
Mutaties boekwaarde	-14.546	-3.912	12.451	-6.007
Boekwaarde 31 december 2023				
Aanschaffingswaarde	115.972	64.226	37.514	217.712
Cumulatieve afschrijvingen	-45.578	-27.339	-8.316	-81.234
Boekwaarde 31 december 2023	70.394	36.887	29.198	136.479

Afschrijvingspercentages

	van	t/m
Meubilair	10,00 %	20,00 %
ICT	5,00 %	20,00 %
OLP en apparatuur	11,11 %	12,50 %

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
2 Vorderingen		
Debiteuren	33.151	50.167
Overige vorderingen en activa	29.591	18.805
	62.743	68.971
Overige vorderingen en activa		
Vooruitbetaalde kosten	24.522	16.985
Overige vorderingen	5.069	1.820
	29.591	18.805

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
3 Liquide middelen		
Kasmiddelen	178	395
Banktegoeden	855.077	786.563
	855.255	786.957
Kasmiddelen		
Kas	178	395
	178	395
Banktegoeden		
Betaalrekening bestuur	855.077	786.563
	855.077	786.563

PASSIVA

4 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1-2023	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	524.877	-128.533	0	396.344
Eigen vermogen	524.877	-128.533	0	396.344

5 Voorzieningen

	Saldo 1-1-2023	Dotaties	Onttrek-kingen	Vrijval	Saldo 31-12-2023
Personeel:					
LFBPB	31.177	10.464	0	0	41.641
ERD/langdurig zieken	14.639	0	0	-14.639	0
Jubilea	8.790	0	0	-564	8.226
Wachtgelders	0	6.271	0	0	6.271
	54.606	16.735	0	-15.203	56.138
Voorzieningen	54.606	16.735	0	-15.203	56.138

	saldo 31-12-2023	kortlopend	middellang	langlopend
	€			€
Voorziening LFBPB	41.641	-	-	41.641
Voorziening wachtgelders	6.271	-	6.271	-
Voorziening Jubilea	8.226	-	1.404	6.822
	56.138	-	7.675	48.463

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
6 Kortlopende schulden		
Crediteuren	76.381	46.619
Belasting en premie sociale verzekeringen	89.317	65.300
Schulden terzake van pensioenen	24.541	21.407
Kortlopende schulden en passiva	411.756	285.605
	601.995	418.931
Belasting en premie sociale verzekeringen		
Loonheffing	89.317	65.300
	89.317	65.300
Kortlopende schulden en passiva		
Wachtgelders	1.678	0
Nog te betalen vakantie uitkering	62.338	46.484
Nog te betalen Bindingstoelage	1.694	952
Nog te betalen VSV	67.870	90.223
OCW: Subsidie WIO	22.775	16.158
OCW: Subsidie HB	221.004	48.024
Vooruitontvangen bedragen	95	0
Overige kortlopende schulden	34.301	83.764
	411.756	285.605

Model G: Verantwoording subsidies (bijlage behorend bij RJ 660.402, geldend vanaf het verslagjaar 2014)

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing		**De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond.**
	Kenmerk	**datum**	
Subs WIO	WIO22090	nov-22	onderhanden
Subs. Hoogbegaafdheid	HBL 19054	19-22	onderhanden
Subs. Hoogbegaafdheid	HBL23em058	dec-23	onderhanden
Subs. Hoogbegaafdheid	HBL230099	dec-23	onderhanden

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangsten t/m vorig verslagjaar	Totale subsidiabele kosten t/m verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar
	Kenmerk	**datum**							
			€	€	€	€	€	€	€
		totaal	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidiabele kosten t/m verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
	Kenmerk	**datum**							
			€	€	€	€	€	€	€
		totaal	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023

Baten

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
7 (Rijks)bijdragen			
Rijksbijdragen OCW lichte ondersteuning	1.036.334	1.018.240	973.310
Rijksbijdragen OCW zware ondersteuning	7.064.766	7.044.884	6.715.368
Vergoeding zware ondersteuning materieel	0	0	278.826
Overige subsidies Ministerie van OCW	43.533	43.533	74.509
Lichte ondersteuning LWOO personeel	4.221.027	4.147.315	3.964.315
Lichte ondersteuning PRO personeel	1.326.308	1.303.146	1.245.645
Subsidie begaafde leerlingen	43.578	49.000	27.242
	13.735.545	13.606.118	13.279.215
8 Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente: huisvesting	34.650	34.650	34.650
Subsidie Ouder en Jeugdsteunpunt	0	56.531	0
Subsidie Wel in Ontwikkeling	0	22.775	0
	34.650	113.956	34.650
9 Overige baten			
Opbrengst verhuur medegebruik	2.117	5.000	4.431
Bijdrage scholen Munio	239.001	200.000	148.500
Inkomsten VSV via DaVinci	106.353	84.000	36.585
Bijdrage scholen trainingen	17.050	8.250	0
Transitievergoedingen	15.237	0	0
Overige baten	19.969	3.700	4.200
Bijdrage scholen ZOW traject	56.880	40.000	46.808
	456.607	340.950	240.524

Lasten

10 Personele lasten			
Lonen en salarissen	1.403.002	1.710.938	1.171.483
Sociale lasten	201.882	0	170.287
Pensioenlasten	204.207	0	200.559
Overige personele lasten	140.357	210.306	192.399
Uitkeringen (-/-)	-52.589	0	-20.006
	1.896.857	1.921.244	1.714.721
Lonen en salarissen			
Salariskosten directie	127.314	243.193	157.599
Salariskosten OP	155.125	247.746	202.440
Salariskosten OOP	1.465.997	1.187.991	1.153.713
Salariskosten ouderschapsverlof	34.648	6.690	4.298
Salariskosten seniorenregeling	24.721	23.318	23.429
Correctie sociale lasten	-201.882	0	-170.287
Correctie pensioenen	-204.207	0	-200.559
Werkkosten PSA	1.285	2.000	850
	1.403.002	1.710.938	1.171.483

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Sociale lasten			
Sociale lasten	201.882	0	170.287
	201.882	0	170.287
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	204.207	0	200.559
	204.207	0	200.559
Overige personele lasten			
Scholing	51.963	60.000	51.884
Overige personele lasten SWV Driegang	2.645	2.000	3.074
Inhuur personeel	106.724	45.000	28.871
OCW inhuur subs WIO	0	22.775	0
Subs Ouder en Jeugdsteunpunt	0	56.531	0
Kosten Arbo	2.396	9.500	7.587
Dotatie voorziening LFBPB	10.464	0	0
Vrijval voorziening LFBPB	0	0	-8.837
Kosten wachtgelders	1.678	0	0
Mutatie voorziening LFBPB	-26.209	0	1.763
Vrijval voorziening ERD/Langdurig zieken	-14.639	0	-50.749
Vrijval voorziening jubilea	-564	0	-1.641
Dotatie reserve spaarverlof	6.271	0	0
Afdracht UWV-uitkeringen	2.790	0	0
Werkkostenregeling FA	7.600	10.500	8.909
Overige personeelskosten	63	1.000	232
Inhuur ambulante begeleiders	0	0	134.400
Transitievergoeding WAB	-1.345	0	1.345
Transitievergoeding ziek uit dienst	-15.562	0	15.562
Wervings- en selectiekosten	6.081	3.000	0
	140.357	210.306	192.399
Uitkeringen (-/-)			
Uitkeringen (-/-)	-52.589	0	-20.006
	-52.589	0	-20.006

Personeelsbezetting

	2023	2022
	Aantal FTE's	Aantal FTE's
DIR	0,95	0,62
OP	2,62	2,85
OOP	16,18	14,91
	19,74	18,38

WNT-verantwoording 2023

De WNT is van toepassing op Stichting Munio
Het voor Stichting Munio toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023: € 223.000

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023 Bedragen x € 1	**S.F.E. Bekkers**	**MA Krielaart**
Functiegegevens	Directeur	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/01	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9	0,95
Dienstbetrekking	j	j
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 6.609	€ 84.445
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 1.321	€ 13.697
Subtotaal	€ 7.930	€ 98.142
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 16.725	€ 211.850
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Bezoldiging	**€ 7.930**	**€ 98.142**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t

Gegevens 2022 **Bedragen x € 1**		
Functiegegevens	Directeur	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2022	11/10-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9	
Dienstbetrekking	j	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 19.870	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 2.955	€ 0
Subtotaal	€ 22.825	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 43.673	€ 0
Bezoldiging	**€ 22.825**	**€ 0**

1d Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.900 of minder

Gegevens 2023

Naam Topfunctionaris	Functie	
De heer G. van der Beek	Vicevoorzitter toezichthoudend bestuurslid	Gestopt per 19-06-2023
De heer H.M.J. Mackloet	Toezichthoudend bestuurslid	Gestopt per 19-06-2023
De heer C.H. van Breugel	Toezichthoudend bestuurslid	
Mevouw C. van Delen -den Ouden	Toezichthoudend bestuurslid	
De heer I. Kreeft	Toezichthoudend bestuurslid	Per 20-06-2023 in de functie van Vicevz toezichthoudend bestuurslid
Mevrouw Y.G. van Hoof-Imbos	Toezichthoudend bestuurslid	
Mevrouw Y.S. Ulenaers	Toezichthoudend bestuurslid	Gestopt per 26-03-2023
De heer R. de Vries	Toezichthoudend bestuurslid	Gestart per 01-01-2023
Mevrouw N.A.M.M. Hermans	Toezichthoudend bestuurslid	Gestart per 27-03-2023
De heer A.J. van Vuuren	Toezichthoudend bestuurslid	Gestart per 20-06-2023
De heer J.P.G.A. Straver	Toezichthoudend bestuurslid	Gestart per 20-06-2023

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
11 Afschrijvingen			
OLP en apparatuur	3.829	3.000	2.481
Meubilair	15.869	16.250	15.465
ICT, computers en digibord	15.552	12.500	11.293
	35.250	31.750	29.238
12 Huisvestingslasten			
Huur kantoor	84.085	84.000	78.638
Schoonmaakkosten	2.272	2.000	18.923
Heffingen	1.174	1.500	1.164
Verhuizing	0	0	1.800
Overige huisvestingslasten	48.798	46.000	31.799
	136.329	133.500	132.323
13 Overige instellingslasten			
Administratie- en beheerslasten			
Administratie en beheer	10.966	11.000	9.818
Accountantskosten	7.889	8.500	8.458
Inhuur deskundigen	73.005	100.000	99.577
Telefoonkosten	9.215	3.500	1.858
Bezwarencomm., klachtencomm. en geschillencomm.	750	1.000	100
Vergoeding commissieleden	3.560	2.500	2.125
Overige administratie- en beheer	4.572	5.000	1.898
	109.957	131.500	123.833
Overige			
Representatiekosten	678	500	211
Contributies	2.787	2.000	1.394
Excursies / werkweek / sport	841	2.000	669
Voortijdig schoolverlaters	43.918	84.000	36.585
Medezeggenschap	0	500	0
Vakliteratuur	0	500	133
Verzekeringen	12.322	10.000	23.856
Kantinekosten	5.846	5.250	4.049
Afdr. onderst. bek. VSO Vangnet	39.567	100.000	90.480
Diversen	12.652	18.000	44.916
	118.611	222.750	202.292
Leermiddelen			
Leermiddelen en testen	12.128	9.000	5.604
ICT	54.787	49.500	46.018
Perspectief	14.967	16.000	16.504
Kopieerkosten	3.129	5.500	4.595
	85.012	80.000	72.721
Totaal Overige instellingslasten	313.580	434.250	398.846

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
14 Doorbetaling aan schoolbesturen			
Verpl. afdr. uit te voeren door OCW	6.235.174	6.137.801	5.700.503
Overige doorbetalingen aan schoolbesturen	5.742.436	5.359.590	5.990.687
	11.977.610	11.497.391	11.691.191
Verpl. afdr. uit te voeren door OCW			
(V)SO	4.627.609	4.560.069	4.071.590
PRO	1.607.565	1.577.732	1.628.913
	6.235.174	6.137.801	5.700.503
Overige doorbetalingen aan schoolbesturen			
101 Progr. 1: Kosten subsidie HB	87.155	98.000	54.484
103 Progr. 3: Arrangementen (ind./groep/maat)	1.434.258	1.114.275	1.971.889
104 Progr. 4: Nieuw beleid lwoo (opting out)	4.221.022	4.147.315	3.964.315
	5.742.436	5.359.590	5.990.687
15 Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	4.933	0	0
	4.933	0	0
Financiële lasten			
Rentelasten	642	1.500	2.815
	642	1.500	2.815
Totaal financiële baten en lasten	4.291	-1.500	-2.815

Specificatie honorarium	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2021
Onderzoek jaarrekening	7.653	8.500	6.607
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
Totaal accountantslasten	7.653	8.500	6.607

Model E

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm 2023	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31-12-2023 EUR	Resultaat jaar 2023 EUR	Art.2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
41100 Stichting Wellant		Houten	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
41386 Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en regio		Gorinchem	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
41396 LOGOS Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs		Leerdam	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
41417 Stichting Speciaal Onderwijs Drechtsteden		Sliedrecht	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
41738 Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs 'Willem de Zwijger College'		Papendrecht	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
59282 Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs voor de regio Albasserwaard-Vijfheerenlanden		Gorinchem	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
85256 Stichting Yulius Onderwijs		Dordrecht	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee
91092 Vereniging voor Protestants Christelijk Voortgezet Onderwijs Sleeuwijk		Sleeuwijk	4	n.b.	n.b.	Nee	0	Nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

B7 Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen

Contractuele verplichtingen

Huur

Crediteur	Looptijd	Bedrag per jaar
Enomics Workspaces B.V.	01-09-2021 t/m 31-08-2026	78.638
Enomics Workspaces B.V.	01-09-2021 t/m 31-08-2026	48.249

Overeenkomsten

Crediteur	Looptijd	Bedrag per jaar
Kyocera Document solutions Nederland B.V.	17-03-2017 t/m 17-03-2023	1.600
Tredion ICT & Telecom	01-11-2021 t/m 01-08-2027	27.120
Grenkefinance N.V.	01-07-2017 t/m 01-07-2023	2.911

Formulier goedkeuring/vaststelling

Opgesteld door het bestuur te Gorinchem op ……2024.

…… ……

…… ……

…… ……

…… ……

Vastgesteld op ……2024 door het toezichthoudend orgaan.

…… ……..

…… ……..

…… ……..

…… ……..

C1 Statutaire Regeling Omtrent Bestemming Resultaat

De instelling heeft in haar statuten geen bepaling opgenomen omtrent de verdeling van het resultaat. Er is dus geen statutaire regeling resultaatbestemming.

C2 CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring door de onafhankelijke acountant invoegen blad 1

Controleverklaring door de onafhankelijke acountant invoegen blad 2

Controleverklaring door de onafhankelijke acountant invoegen blad 3

Controleverklaring door de onafhankelijke acountant invoegen blad 4

Controleverklaring door de onafhankelijke acountant invoegen blad 5